

POLITIET

Anmeldt hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021

Mars 2022

Innhold

1. Innledning	6
2. Metode, forklart med resultater fra undersøkelsen.....	7
3. Statistikk	9
3.1. Antall forhold og grunnlag.....	9
3.1.1. Grunnlag etnisitet.....	12
3.1.2. Grunnlag antisemittisme.....	13
3.1.3. Grunnlag religion	14
3.1.4. Grunnlag Seksuell orientering	15
3.1.5. Grunnlag Kjønnssinkongruens	17
3.1.6. Grunnlag nedsatt funksjonsevne.....	17
3.2. Type lovbrudd	18
3.3. Hvem anmelder	20
3.4. Åsted	21
3.4.1. Særlig om sosiale medier	22
3.4.2. Åsted fordelt på grunnlag	23
3.4.3. Geografisk åsted	24
3.5. Nærmere om fornærmede	25
3.5.1. Kjønn/Institusjon/Organisasjon	25
3.5.2. Alder.....	27
3.5.3. Fødeland og statsborgerskap.....	29
3.6. Nærmere om identifiserte gjerningspersoner	34
3.6.1. Kjønn.....	35
3.6.2. Alder.....	36
3.6.3. Fødeland og statsborgerskap.....	37
3.6.4. Rus og sosiale utfordringer	41
3.7. Relasjon mellom fornærmede og mistenkt/siktet	42
3.8. Avgjørelser	42
4. Avslutning	44

Rapporten er skrevet av Ingjerd Hansen, Stab for virksomhetsstyring, Oslo politidistrikt.
Uttrekk av data utført av Christina Hofset, Felles enhet for etterretning og analyse, Oslo politidistrikt

Forord

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet ble lansert 22. oktober 2021. Kompetansemiljøet er lagt til Oslo politidistrikt (OPD) med mandat om å heve kompetansen på hatkriminalitet i politi-Norge, samt bistå alle landets politidistrikt med kunnskap og veiledning i denne type saker. OPD opprettet en hatkrimgruppe i 2014, og er det eneste politidistrikt som har en egen gruppe som utelukkende arbeider med etterforskning av hatkriminalitet. Med opprettelsen av et nasjonalt kompetansemiljø har politiet fått en mulighet til å samle erfaringer fra hele Norge, og dele beste praksiser med hverandre. Dette vil heve kompetansen på fagfeltet i alle landets politidistrikt.

OPD deltar også i internasjonale nettverk for å heve kompetanse og sette fokus på hatkriminalitet. Både Bærum og Oslo kommune er en del av "Safe Cities"-nettverket, der erfaringer deles mellom skandinaviske byer om hvordan politi, kommune og innbyggere kan jobbe sammen for å forebygge denne type kriminalitet. I 2021 har vi også vært en del av EStAR – prosjektet. Dette er et prosjekt i regi av OSSE, der 41 land i OSSE-samarbeidet har deltatt for å jobbe frem gode praksiser for å styrke oppfølgingen av personer som har opplevd hatkriminalitet. Oslo politidistrikt har deltatt aktivt inn i dette arbeidet, både med å dele arbeidet med Trygghetsprogrammet som tilbys fornærmede i hatkrimsaker i OPD, men også som pilotdeltakere i et opplæringsprogram for politiansatte som jobber med hatkriminalitet. Vi er også en del av et EØS-finansiert samarbeidsprosjekt med rumensk politi, der vi bistår dem i oppbyggingen av en egen enhet som skal etterforske hatkriminalitet i Romania.

I 2021 har OPD hatt et stort fokus på å utvikle gode rutiner for best mulig oppfølging av anmeldelser på hatkriminalitet. Dette innebærer godt samarbeid med frivillige organisasjoner, god oppfølging av fornærmede og kompetanseheving i egen etat. Etterforskning av hatkriminalitet skal prioriteres i politiet. I Riksadvokatens mål- og prioriteringsskriv for 2022 står det at hatkriminalitet fremdeles skal vies særskilt oppmerksomhet¹. Hatkriminalitet er en samfunnsutfordring, og den som blir utsatt for hatkriminalitet kan oppleve det som et angrep på identiteten sin. Hatkriminalitet rammer samfunnet vårt - et demokratisk samfunn der alle skal kunne komme til orde og være den de er uten å måtte oppleve vold og trusler. Det at samfunnet og politiet tar hatkriminalitet på alvor, tydeliggjør arbeidet mot hatkriminalitet som fellesskapets ansvar.

Det er viktig for Oslo politidistrikt å være en tydelig aktør i arbeidet med å øke kunnskap og kompetanse innen hatkriminalitet på et nasjonalt nivå, og rapporten er et bidrag til dette arbeidet. Rapporten gir innblikk i hva slags forhold som anmeldes, hvor de skjer og nærmere om fornærmede og gjerningspersoner. Vi har også tatt med eksempler på enkeltsaker. Det er fortsatt grunn til å anta store mørketall, særlig i forhold til hatkriminalitet som skjer på nettet. Vi oppfordrer derfor fortsatt til å anmelde denne type saker eller benytte politiets tipsmottak² på hatkriminalitet.

Oslo politidistrikt, mars 2022
Beate Gangås, politimester

---

¹ <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2022/>

² <https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/hatefulle-ytringer-pa-internett/>

Sammendrag

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge, nasjonale eller etniske³ opprinnelse, religion/livssyn, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet, og/eller nedsatt funksjonsevne.

Rapporten omhandler forhold som er *anmeldt* som hatkriminalitet. Det er grunn til å tro at det er store mørketall, det vil si at hatkriminaliteten aldri blir anmeldt. Samtidig rammes ikke all anmeldt hatkriminalitet av straffelovens bestemmelser og blir henlagt som intet straffbart forhold. Rapporten gir derfor ikke et bilde av det reelle omfanget av hatkriminalitet som begås i Oslo politidistrikt.

Totalt ble 325 forhold kodet som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021. Dette er en økning på 11% fra 2020, da antallet var 287 forhold.

I absolutte tall er det 38 flere forhold i 2021 sammenlignet med 2020. Noe av dette kan tilskrives 33 anmeldelser for tyveri av, eller skadeverk på regnbueflagg i forbindelse med Pride. Mange av regnbueflaggene tilhørte Oslo kommune sine skoler eller institusjoner, og i flere av anmeldelsene kommer det frem at kommunen oppfordret til å anmelde denne type skadeverk/tyveri til politiet. Dette kan nok forklare hvorfor politiet mottok mange slike anmeldelser sommeren 2021, sammen med en endring i flagg-loven som gjorde det mulig for flere å flagge med regnbueflagg.

Det er som tidligere år flest forhold på etnisitet⁴ (56 %), deretter seksuell orientering (26%) og religion (11%). Det er færrest forhold på antisemittisme (3%), kjønnsinkongruens (3%) og nedsatt funksjonsevne (1%). Det var i 2021 kun tre anmeldelser på hatkriminalitet knyttet til nedsatt funksjonsevne i Oslo politidistrikt. Det er det laveste antallet siden vi startet registrering, og det er grunn til å ha stort fokus på dette grunnlaget fremover. Det er behov for langt mer kunnskap om hvorfor denne type forhold ikke anmeldes.

I 41 forhold er det en kombinasjon av ulike grunnlag, altså ett hovedgrunnlag og ett undergrunnlag. Oftest er motivet da en blanding av grunnlagene etnisitet og religion. Der hvor hovedmotivet er religiøst gjelder de fleste forhold islam.

Det er svært få forhold knyttet til nasjonale minoriteter. Kun ett forhold omhandler samehets, ett forhold omhandler antisiganisme og fire forhold omhandler antisemittisme. Det er ingen forhold knyttet til skogfinner, kvener eller romanifolk i 2021.

På grunnlag seksuell orientering er de fleste forholdene fremdeles knyttet til homofile, deretter lesbiske og bifile. Som nevnt var det imidlertid flere forhold i 2021 på regnbueflagg som er tatt ut som egen underkategori under seksuell orientering, fordi dette flagget symboliserer flere seksuelle orienteringer.

Et flertall av forholdene som anmeldes i 2021 er, som tidligere år, hatefulle ytringer, kropskrenkelser og hensynsløs atferd.

---

³ Under etnisitet inngår også antisemittisme, samehat og antisiganisme

⁴ Etnisitet brukes som samlebetegnelse på hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse. Under etniske opprinnelse inngår også antisiganisme og samehat

Da Oslo politidistrikt startet rapporteringen på hatkriminalitet i 2011, inntraff de fleste forholdene i sentrum. Dette har gradvis endret seg, og nå er åsted oftest nabolag. Det er videre en økning på forhold som har åsted skole eller arbeidssted. Økningen skyldes delvis de mange regnbueflaggene som ble stjålet fra eller ødelagt på skoler, men også uten disse forholdene er totalen på anmeldt hatkriminalitet begått på skole eller jobb økende.

Det er fremdeles få anmeldelser på hatkriminalitet begått på sosiale medier. Det er en nedgang fra 32 forhold i 2020 til 24 forhold i 2021. Det er det laveste antall anmeldelser som er rapportert på hatkriminalitet på sosiale medier i Oslo politidistrikt på mange år. Dette er svært tankevekkende for et år da de fleste av oss, blant annet på grunn av Covid, tilbragte mer tid enn noen gang på nett. Det er behov for langt mer kunnskap om hvorfor slike forhold ikke anmeldes til eller av politiet.

De fleste *fornærmede* i hatkrimanmeldelser er menn, med unntak av grunnlaget religion der det fremdeles er flest kvinnelige fornærmede hvor flere bærer hijab. Aldersmessig ser vi fremdeles en økning i antall barn blant de fornærmede. Dette kan tilskrives en økning i antall barn som i nabolaget sitt anmelder opplevd rasisme. Også her er det behov for langt mer kunnskap om hva dette innebærer.

Vedrørende gjerningspersoner påpekes følgende: Det som beskrives i denne rapporten er de som er registrert som gjerningspersoner i anmeldelsen. **Vi kan derfor ikke slå fast hva som kjennetegner de som begår hatkriminalitet. Det eneste vi kan peke på er variabler som beskriver de som blir anmeldt for hatkriminalitet.**⁵ Når vi ser nærmere på gjerningspersoner ser vi kun på de som politiet har identifisert. Ukjente gjerningspersoner kan vi naturlig nok ikke si noe om.

Blant *identifiserte gjerningspersoner* er ca. tre av fire, som tidligere år, menn. Aldersmessig er nærmere 60 % av de identifiserte gjerningspersonene 30 år eller eldre. Langt de fleste gjerningspersoner er født i Norge og er norske statsborgere. Dette gjelder for samtlige grunnlag. Selv om mange av gjerningspersonene oppgir å ha vært ruspåvirket, gjelder det likevel ikke flertallet. Andelen som oppgir å stå utenfor arbeidslivet er flere enn i befolkningen generelt, men det er også flere av gjerningspersonene som er i arbeid eller studerer.

Vi må understreke at tallene både på fornærmede og gjerningspersoner er lave, og små utfall derfor kan gi store endringer. Hovedtrekkene som nevnes her er likevel i tråd med det vi har sett de siste årene, både på hvilke grunnlag som anmeldes oftest, og profil på gjerningspersoner og fornærmede.

---

⁵ ISF gav i 2020 ut en rapport der de har intervjuet personer som har ytret seg hatefullt på nett. Denne anbefales dersom man ønsker mer kunnskap om ulike motivasjoner for denne type adferd: *Gråsoner og grenseoverskridelser på nettet: En studie av deltagere i opphetede og aggressive nettdebatter* (Nadim, Marjan; Thorbjørnsrud, Kjersti; Fladmoe, Audun), Institutt for samfunnsforskning 2020. Se også <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/x307GX/vi-har-forsket-paa-deltagerne-i-harde-nettdebatter-de-har-en-ting-fell>

1. Innledning

Denne rapporten viser statistikk over anmeldt hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021. Det er viktig å presisere følgende: **Denne rapporten omhandler *anmeldt hatkriminalitet og ikke det faktiske omfanget av hatkriminalitet i Oslo.*** Dette er viktig av flere grunner. For det første er det grunn til å tro at det er store mørketall⁶, det vil si at det begås og oppleves hatkriminalitet som aldri blir anmeldt.

For det andre er det slik at noen av de forholdene som blir anmeldt som hatkriminalitet, ikke rammes av straffeloven og henlegges som intet straffbart. Denne rapporten omtaler forhold som på **anmeldelsestidspunktet** ble vurdert som hatkriminalitet av enten politi, fornærmede eller vitner. Det er ikke slik at alle disse nødvendigvis blir stående som hatkriminalitet gjennom hele etterforskningsprosessen.

Oslo politidistrikt benytter nå følgende definisjon av hatkriminalitet:

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge, nasjonale eller etniske⁷ opprinnelse, religion/livssyn, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet og/eller nedsatt funksjonsevne.

Hatkriminalitet er altså brudd på straffeloven. Politiet håndterer ikke brudd på diskrimineringslovgivningen, eksempelvis at man mener man blir nektet å leie en bolig fordi man har rom-bakgrunn, eller nektes en jobb fordi man har nedsatt funksjonsevne. Slike forhold faller utenfor straffeloven⁸.

Vi ser at det er forhold som i dagligtale *omtales* som hatkriminalitet, som ikke er hatkriminalitet. Det er mange såkalt hatefulle ytringer som kan oppleves krenkende, men som ikke er brudd på straffeloven. Det kan imidlertid være svært vanskelig å vite hvilke ytringer som er straffbare og hvilke som ikke er det. Selv erfarne jurister påpeker at dette er vanskelige grensdragninger. Vi anbefaler derfor alle som er i tvil, om å kontakte politiet for råd, eventuelt å anmelde forhold man tror er hatkriminalitet eller tipse politiet foren vurdering av disse sakene. Dette gjøres fordi politiet er godt kjent med at det er personer som har vært utsatt for hatkriminalitet, men som aldri har anmeldt dette, fordi man tror at dette er noe man bare må finne seg i. Dette vet vi både fra medier, fra forskningsrapporter og fra personer politiet møter.

For en nærmere beskrivelse av fenomenet hatkriminalitet, vises til tidligere rapporter publisert på www.politiet.no og heftet "Hatkrim - Rettslige og praktiske spørsmål"⁹.

---

⁶ Se blant annet hatkrimrapportene fra 2012 - 2020, Oslo politidistrikt

⁷ Under etnisitet inngår også antisemittisme, samehat og antisiganisme. Etnisitet er det ordet som benyttes i straffeloven, og benyttes derfor også i denne rapporten.

⁸ Spørsmål om denne type forhold kan rettes til LDO www.ldo.no

⁹ <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/oslo/rapporter/anmeldt-hatkriminalitet-oslo/hatkrim---rettslige-og-praktiske-sporsmal-november-2015.pdf>

2. Metode, forklart med resultater fra undersøkelsen

Data til denne rapporten er fremskaffet gjennom manuelle søk i analyseprogrammet PAL for STRASAK som henter informasjon fra straffesakssystemet. Uttrekket¹⁰ er gjort ved å hente ut anmeldelser registrert i 2021 etter de såkalte rasisme- og diskrimineringsparagrafene, og anmeldelser som er merket av som hatkriminalitet i straffesakssystemet¹¹.

I tillegg til å inkludere anmeldelser etter §§ 185 og 186 i straffeloven, som tilsier hatkriminalitet, er det nødvendig at politiet markerer saken som hatkriminalitet dersom man ved søk skal finne alle anmeldte saker som omhandler hatkriminalitet. Merkingen av hatkriminalitet kan skje på to måter. Enten hakes det av for hatkriminalitet når anmeldelsen registreres første gang. Dersom dette ikke er gjort kan ansvarlig etterforsker eller jurist hake av på et senere tidspunkt. Dersom ingen haker av for hatkriminalitet, vil saker som ikke omfattes av de nevnte paragrafene i straffeloven heller ikke vise seg i våre uttrekk. Det er derfor det for denne type saker snakkes om doble mørketall: Det er mørketall fordi ikke alle saker blir anmeldt, og det er mørketall fordi politiet ikke nødvendigvis registrerer hatmotiv i de sakene som er anmeldt.

Eventuelt kan en sak bli etterforsket som hatkriminalitet, men man kan ha glemt å hake av for hatkriminalitet i politiets system, og den vil derfor ikke komme med når vi tar uttrekk til denne statistikken. De siste årene har det vært gjort en stor innsats for å sikre at alle anmeldelser med et mulig hatmotiv blir kodet som hatkriminalitet i politiets systemer, likevel er det fremdeles slik at ikke alle anmeldelser kodes riktig.

For anmeldelsene identifisert i straffesaksregisteret gjennom utvalgskriteriene beskrevet over, er alle dokumenter i saken lest. Det er vurdert hvorvidt anmeldelsene som er med i uttrekket for hatkriminalitet faktisk er hatkriminalitet, eller om de er feilregistrert¹². Åtte forhold ble tatt ut som feilregistrert ved gjennomlesing, det vil si at de opplagt ikke er hatkrimsaker og kodingen må ha skjedd ved en feiltakelse. Til gjengjeld ble det lagt til syv anmeldelser som ble oppdaget ved gjennomlesing, og som ikke var haket av. Dette er alle saker som er vedlegg til en hovedsak, og der kun hovedsaken var haket av som hatkriminalitet. I forbindelse med gjennomlesingen er det også ført opp egen fornærmet i anmeldelse der en politibetjent i sitt arbeid har vært utsatt for hatkriminalitet. Da uten navn men som offentlig fornærmet. Disse faktorene, som er muliggjort ved en manuell gjennomlesing, bidrar til at tallene i denne rapporten kan avvike noe fra det nasjonale automatisk genererte uttrekket som publiseres av POD hvert år.

Det er til sammen registrert 296 *anmeldelser* på hatkriminalitet i Oslo for 2021. I flere anmeldelser er det registrert mer enn én fornærmet. Det innebærer at det i 2021 ble registrert 325 *forhold* som omhandlet hatkriminalitet. Det er disse 325 forholdene som er utgangspunkt for denne kartleggingen. Som beskrevet også i tidligere rapporter: Det kan for eksempel være slik at mann A og mann B, som fremstår som kjæresten, sitter på en café. Mann C kommer bort til mann A, tilsynelatende uprovosert, og løfter ham opp etter kragen, spytter ham i ansiktet, og sier til person A og B før han forlater cafeen "Jævla

---

¹⁰ Uttrekket ble foretatt 5. januar 2022

¹¹ Såkalt Sakskategori i Strasak.

¹² Det er ikke mulig for rapportskriver å si nøyaktig hvor mange saker som ble feilkodet i 2021. Dette fordi hatkrimgruppen i løpet av året fortløpende avkoder saker som feilaktig er ført som hatkriminalitet. De opplyser imidlertid at det er svært få saker som nå feilkodes i Oslo politidistrikt.

homser, jeg hater dere alle sammen og dere er verre enn parasitter. Bare vent – dere skal dø alle sammen". Når mann A kommer for å anmelde denne hendelsen vil saken kunne inneholde ett forhold på hatefulle ytringer, ett på trusler og ett på kroppskrenkelse- altså tre forhold på en og samme hendelse. I noen tilfeller vil også person B registreres inn på samme anmeldelsesnummer, og saken vil dermed inneholde forhold som gjelder denne personen også. I andre saker vil det kunne opprettes unike anmeldelser – en for hver person. Det er derfor vi må skille mellom forhold og anmeldelser. I 2021 ble det registrert 253 hovedsaker og 72 vedleggsaker.

Vi ser også på mistenkteforhold, og som vi kommer tilbake til tar vi da et eget uttrekk på kjente gjerningspersoner i de anmeldte hatkriminalitetssakene i Oslo politidistrikt. Det var 244 mistenkteforhold i 2021. Begrepet gjerningsperson brukes om personer som har status som mistenkt, siktet eller domfelt. Mindretallet av de som omtales som gjerningspersoner i denne rapporten var kjent skyldig på det tidspunktet uttrekket ble foretatt, noen vil bli frikjent, og flere saker er henlagt. Kategorien sier derfor svært lite, utover at vedkommende ble registrert som gjerningsperson i anmeldelsen. I kapittelet om gjerningspersoner kan vi derfor ikke slå fast hva som kjennetegner de som *begår* hatkriminalitet, det eneste vi kan peke på er variabler som beskriver de som blir *anmeldt* for hatkriminalitet.

I rapporten er forholdene kategorisert ut fra ulike typer hatkriminalitet, basert på grunnlag¹³. Av og til kan en anmeldelse gjelde hatkriminalitet i flere kategorier, eksempelvis både etnisitet og nedsatt funksjonsevne. Det er i disse tilfellene valgt hovedkategori etter det mest fremtredende grunnlaget i saken¹⁴. Kategoriseringen skjer etter en helhetsvurdering. Ofte vil det være fornærmedes ord som ligger til grunn for kategoriseringen, men det kan også være ut fra hva vitner eller gjerningsperson forklarer. Dersom fornærmede mener vedkommende har blitt utsatt for hatkriminalitet, skal det alltid veie tungt i forhold til koding av det anmeldte forholdet¹⁵. Et klassisk eksempel er der fornærmede er blitt slått av mistenkte. Fornærmede kan hevde at mistenkte sa noe negativt om gruppen hun tilhører, og at dette er årsaken til slaget (eks at det skal ha blitt sagt nigger, homo, krøpling, jøde el. lign.). Mistenkte kan benekte at dette var årsaken og heller forklare slaget med at han ble provosert av noe fornærmede sa, ikke hvem fornærmede er. Fornærmedes *grunnlag for anmeldelse* var imidlertid som hun forklarte, og politiet vil kode saken som hatkriminalitet. Etterforskningen må så vise om dette ble sagt eller ikke, og om det eventuelt var hatkriminalitet eller ikke.

Flere av sakene er henlagt på bevisets stilling. Det er ord mot ord på hva som ble sagt eller gjort, og det har ikke lyktes politiet å komme i kontakt med vitner. Dette blir særlig utfordrende der det har gått lang tid fra episoden skjedde og til politiet mottar en anmeldelse. Det er likevel eksempler på at det er mulig å finne bevis også der hvor det har gått noe tid. For noen forhold som ble anmeldt i 2021 vil det først i løpet av etterforskningen komme frem at det kan dreie seg om hatkriminalitet. Dersom det ikke kommer frem før i 2022 (typisk i saker anmeldt sent i 2021), så vil de forholdene ikke komme med i denne rapporten da dette uttrekket ble gjort 5. januar 2022. Denne rapporten viser altså kun saker som ved uttrekksdato var kodet som hatkriminalitet, men ovenstående eksempler viser dilemma knyttet til uttrekket av disse forholdene.

---

¹³ Det er fem grunnlag som vist i definisjonen: Etnisitet, religion, seksuell orientering, kjønnsinkongruens og nedsatt funksjonsevne.

¹⁴ Se tabell 2

¹⁵ Dersom fornærmede mener det er hatkriminalitet, men det er tydelig at dette ikke stemmer, vil forholdet ikke nødvendigvis kodes som hatkriminalitet.

3. Statistikk

3.1. Antall forhold og grunnlag

Totalt ble 325 forhold kodet som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, noe som er en liten økning fra 287 forhold i 2020. Det minnes igjen om at man må være varsom med å trekke konklusjoner på bakgrunn av anmeldte forhold. Det reelle antall hatkriminalforhold i Oslo kan vi ikke si noe om, vi kan kun vise til statistikk på de forholdene er anmeldt som hatkriminalitet.

2020 var et år som ble preget av at Norge iverksatte en rekke tiltak for å hindre en rask spredning av Covid-19 viruset. Det var året da man stengte ned skoler arbeidsplasser, butikker, utesteder og fritidsarenaer i lange perioder. Selv om samfunnet åpnet opp i løpet av 2021, var også deler av dette året preget av mindre uteliv og samling på sosiale arenaer. Mange av de anmeldte hatkriminalforholdene før 2020 og Covid-19, hadde tilknytning til fest og uteliv. Dette har det vært mindre av de siste par årene.

Det har vært knyttet en bekymring til at hatkriminalitet på nett vil øke, i og med at flere har vært mer hjemme, og dermed kan ha fått mer tid foran skjermen. Dette gjenspeiler seg ikke i anmeldte hatkriminalforhold i OPD i 2021.¹⁶ Det var kun 24 anmeldelser med åsted sosiale medier, og det er grunn til å anta store mørketall.

Likevel ser vi totalt en økning i antall anmeldte hatkriminalforhold. En del av denne økningen kan forklares med svært mange anmeldelser av tyveri av eller skadeverk på regnbueflagg, noe vi kommer tilbake til kapittel 3.1.3. Ser vi på antall forhold har det vært en tydelig økning av antall forhold knyttet til seksuell orientering som hovedsakelig forklares med en kraftig økning i anmeldelser vedrørende regnbueflagg. Forholdene fordeler seg slik på de ulike grunnlagene:

Tabell 1. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, fordelt etter grunnlag, sammenlignet med 2020, 2019, 2018. Absolutte tall og prosent

Grunnlag	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018	% 2021	% 2020	% 2019	% 2018
Seksuell Orientering ¹⁷	85	47	56	47	26%	16%	20%	20%
Kjønnsinkongruens ¹⁸	10				3%			
Etnisitet	183	177	162	136	56%	62%	58%	57%
Antisemittisme	9	6	6	8	3%	2%	2%	3%
Religion	35	49	46	40	11%	17%	17%	17%
Nedsatt funksjonsevne	3	8	8	7	1%	3%	3%	3%
Total	325	287	278	238	100%	100%	101%	100%

¹⁶ PST viser til en særlig bekymring for utviklingen av ekstremisme på digitale plattformer i sin trusselvurdering for 2021: file:///C:/Users/Politiet/Downloads/globalassets/artikler/trusselvurderinger_nasjonal-trusselvurdering-2021_ntv_2021_final_web_1802-1.pdf

¹⁷ Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

¹⁸ Se fotnoten over. Kjønnsinkongruens defineres av Store norske leksikon som at "(...) en persons kjønnsidentitetsopplevelse ikke samsvarer med det kjønn vedkommende ble registrert som ved fødsel". www.sn.no/kjønnsinkongruens

Som tidligere år er den største kategorien etnisitet, med noe over halvparten av alle anmeldte forhold. Seksuell orientering har økt, mens religion har gått ned. Tallene er imidlertid så lave, og utslagene fra år til år så små, at det ikke er grunnlag for konklusjoner om årsak. Dette tydeliggjøres ved følgende:

Oslo kommune oppfordret sine skoler og institusjoner om å melde fra om tyveri og skadeverk på regnbueflagg i 2021. Mange tok denne oppfordringen og det ble i 2021 anmeldt 33 slike forhold. Dette kan forklare nesten hele økningen på grunnlaget seksuell orientering, og sier noe om utfordringen ved å trekke konklusjoner fra anmeldte forhold til reelt omfang av hatkriminalitet.

Tilsvarende: De anmeldte forholdene på både kjønnsinkongruens, antisemittisme og nedsatt funksjonsevne er svært lave og det er derfor grunn til å anta store mørketall. Rapporter fra organisasjoner som jobber med de ulike grunnlagene vitner om at det er mye som aldri anmeldes. Vi vil igjen særlig trekke frem det lave antallet anmeldelser på nedsatt funksjonsevne. Vi opplever at det er dette grunnlaget som er minst kjent. Mens ord som rasisme, homofobi og muslimhat er innarbeidede ord i norsk vokabular, så har vi ikke tilsvarende bevissthet om det som på engelsk heter disablism, eller på svensk funkofobi - et ord med stadig større bruk også i Norge. Skal man få ned mørketall på dette grunnlaget er det behov for kunnskapsøkning både i politiet, blant støtteapparat og personer med nedsatt funksjonsevne slik at man gjenkjenner fenomenet når det inntreffer, og kan anmelde¹⁹. Flere av de funksjonshemmedes organisasjoner har også i 2021 satt søkelys nettopp på funkofobi og diskriminering, men det gjenstår å se om hvorvidt økt bevissthet vil føre til en økning i antall anmeldelser.

Tidligere år har svært mange av forholdene på religion vært knyttet til møter i det offentlige rom, og da særlig opp mot islam og kvinner som bærer hijab. Det var i 2021 langt færre anmeldte forhold på religion enn tidligere. Det er ikke noe som tyder på at dette viser en reell nedgang i hatkriminalitet basert på religion, og dette viser også noe av utfordringen rundt statistikk på anmeldt hatkriminalitet. Det er også slik at grunnlaget religion og grunnlaget etnisitet ofte vil gå i hverandre. I denne statistikken må vi trekke frem det grunnlaget som er mest fremtredende. Et eksempel kan være at mistenkte er tydelig imot innvandring, og det er dette som fremstår som motivasjon. I en bisetning kan det komme frem at det kun er "gode kristne nordmenn" som bør bo i Norge. Religion vil da kunne føres som et delmotiv.

For å vise dette ser vi på mulig doble grunnlag i hatkrimforholdene. Ut fra dette får vi en tabell over hovedgrunnlag med mulig undergrunnlag:

---

¹⁹ <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2442447>. Denne rapporten viser at minoritetspersoner, herunder personer med nedsatt funksjonsevne, i større grad enn andre opplever negative og krenkende ytringer. Det er imidlertid uvisst hvor mange av disse som opplever å være mottaker av straffbare hatefulle ytringer.

Tabell 2. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, fordelt etter hovedgrunnlag og kombinert med et annet grunnlag. Absolutte tall. Sammenlignet med 2020 og 2019

Hovedgrunnlag	Kombinert med annet grunnlag	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019
Antisemittisme				
Etnisitet				
	Antisemittisme		3	1
	LHBT	3	1	2
	Religion	10	13	24
Seksuell orientering*				
	Etnisk	5	3	9
	Religion	8		4
	Både etnisitet og religion			4
	Nedsatt funksjonsevne		1	
	Kjønnsinkongruens	5		
Nedsatt funksjonsevne				
Kjønnsinkongruens*				
Religion				
	Etnisk	7	14	17
	LHBT	4		1
Total		41	35	63

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Her ser vi at religion er delmotiv i flere av forholdene. Et eksempel på en slik sak fra 2021 er en ung kvinne som noe ufint ble bedt av en eldre dame om å flytte seg på t-banen. Den unge kvinnen ønsket ikke bråk og etterkom derfor dette ønsket. Den eldre slo seg likevel vrang og mente at den unge ikke burde være der i det hele tatt, og startet å argumentere for dette. Det ble ropt at hun måtte integrere seg og at hun ellers skulle komme seg tilbake til hjemlandet. I en bisetning nevnes det også at den unge kvinnen er muslim. Den eldre rev så av munnbindet til den unge kvinnen før den unge klarte å komme seg unna.

I totalt 41 forhold var det blandede motiver. Det er omtrent som i 2020, men en nedgang fra 2019. Det er vanskelig å si noe om årsak, men i 2019 var svært mange av de blandede grunnlagene knyttet til antatt ruspåvirkning hos gjerningspersonen, som skjelte ut både "utlendinger" og "muslimer". Det at antall utelivstilknyttede hatkrimtilfeller har gått ned i løpet av Covid-19, kan ha hatt noe å si for nedgangen på de kombinerte grunnlagene sammenlignet med 2019.

Tabellen kan leses slik for etnisitet: Etnisitet var hovedgrunnlag i 182 av forholdene²⁰, men i ytterligere 18 forhold var religion et medvirkende motiv (det var medvirkende i 8 forhold der hovedmotivet var seksuell orientering, og i 10 forhold der hovedmotivet var religion).

²⁰ Se tabell 1

3.1.1. Grunnlag etnisitet

Også i 2021 var det anmeldt flest forhold på denne underkategorien. Noe over halvparten, eller 56 % av forholdene, var på grunnlag etnisitet.

I de fleste av forholdene er det tydelig at gjerningspersonen legger vekt på at fornærmede er "utlending" – og at kontinentbakgrunn spiller liten rolle. Denne kategorien kaller vi "uspesifisert utenlandsk" – det vil si vedkommende blir kalt "jævla utlending", "jævla innvandrer" eller lignende, eller at mistenkte i avhør er tydelig på at vedkommende ikke har sansen for "utlendinger". Kontinentbakgrunn kommer likevel inn i noen forhold da det er sagt "neger", "pakkis", "guling" "polakk" osv. – som indikerer kontinentbakgrunn. Disse kalles "Anti Asia" og "Anti Afrika", "Europa utenom Norge". Kategorien "Norsk" vil si at gjerningspersonen er motivert av at man ikke liker "norskinger".

"Internnorsk" eller "sviker" vil si at man utsettes for hatkriminalitet fordi man beskyldes for å ha sviktet sin etnisitet. Det kan være etnisk norske personer som har uttrykt seg positivt om innvandring, flyktninger osv., og som opplever trusler eller vold på grunn av sine meninger. Man blir altså oppfattet som å ha "sviktet den norske kultur". I 2021 var forholdene rettet mot familier der barnet har foreldre med ulik hudfarge, eller der mistenkte reagerer på at fornærmede har et forhold med noen fra et annet land enn Norge. Vi har også en egen kategori nazisymboler. Det vil si at det er tagget hakekors eller lignende, altså at denne type symbolikk er fremtredende i det anmeldte forholdet. Dette er kategorisert under etnisitet, men der det er ukjent gjerningsperson kan vi ikke med sikkerhet vite om vedkommende også kan være motivert av antisemittisme, homofobi eller annet. Årsaken til at det er kategorisert som etnisitet i vårt uttrekk er at symbolene ofte fremtrer på lokaliteter assosiert med flyktninger og/eller innvandrere.

Tabell 3. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien etnisitet, med underkategorier, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall.

Underkategorier Etnisitet	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Antisiganisme*	1	1	1	
Anti Asia ("pakkis", "guling" mm.)	33	26	17	13
Anti Afrika ("neger", afrikaner mm.)	41	31	28	31
Uspesifisert "utenlandsk"	91	99	86	77
Europa utenom Norge (polakk osv.)	6	1	5	1
Norsk	1	2	6	
Internnorsk, sviker, forræder	5	4	3	6
Samisk	1	1		1
Midtøsten (araber mm.)	2		4	1
Nazisymboler el. lign	1	6	12	4
Klankonflikt	1	3		
Annet		2		
Total	183	176	162	136

* Antisiganisme er hat mot romfolk

Også i 2021 skiller kategorien "uspesifisert utenlandsk" seg ut. Halvparten av forholdene under etnisitet tilhører denne underkategorien. Et eksempel fra 2021 er den mistenkte som kommer inn der fornærmede jobber og bestilte en hamburger. Fornærmede var opptatt og måtte fullføre en annen oppgave før hun kunne ta bestillingen. Mistenkte ble da rasende, kalte henne jævla utlending, og sa at hun måtte se til å komme seg ut av dette landet. Mistenkte ble opplevd som svært truende og som om han ville gå til angrep på henne.

Et annet eksempel som også skjedde da fornærmede var på jobb er følgende: Mistenkte var tydelig beruset og kom inn i en butikk og startet spise matvarer. Fornærmede som er vekter gikk frem til ham og sa at han måtte stoppe spisingen for så å bli med ut. Mistenkte ble svært agitert og svarte at han skulle kappe hodet av vekteren, og holdt frem en kniv mens han gjentatte ganger ropte "svartskalle". Politiet var i nærheten, de ble tilkalt og kom raskt til stedet. Også etter at politiet hadde tatt kontroll på ham fortsatte han å rope "svartskalle" mot den ene vekteren og fremstod rasende og truende, og sa også noe slikt som: "Svarting - jeg skal drepe deg når jeg kommer ut".

Et område der det er flere forhold er på nabokonflikter. Mange av disse sakene er krevende å etterforske, fordi det ofte er ord mot ord og ingen vitner. Ofte er det også en lang historikk mellom partene, som gjør det vanskelig å se om det er hatkrim-motiv eller andre forhold som er fremtredende. Det er også slik at flere av anmeldelsene på dette området ikke rammes av straffeloven. Det kan ha falt en ytring som oppleves krenkende, men den vil ikke rammes av straffeloven § 185 om hatefulle ytringer fordi den ikke er fremsatt offentlig men kun til fornærmede. Det er likevel helt klart at mange av disse forholdene oppleves belastende, og særlig der det er barn involvert.

En slik sak er anmeldelsen der en mor anmelder nabokvinnen fordi hun skal ha sagt til barna hennes at de har skitten hudfarge, og at de ikke kan leke på fellesområdene. I anmeldelsen sier mor at nabokvinnen også skal ha sagt til de hvite barna i nabolaget at de ikke må leke med de mørkhudede. Mistenkte skal også ha sagt til både barn og foreldre at hun har makt i Oslo kommune, og at hun derfor kan og skal sende barnevernet hjem til dem. Mistenkte benekter alt og sier barna lyver, at det er de som er plagsomme og aldri lar henne være i fred, og at de har diktet opp alt.

3.1.2. Grunnlag antisemittisme

I forbindelse med Handlingsplanen mot antisemittisme²¹ kom det endringer i nasjonal koding, og antisemittisme ble tatt ut som eget grunnlag. Tiltak nummer 6 i denne handlingsplanen er at antisemittisme skal registreres som motiv for hatkrimsaker i alle politidistriktene, og det er derfor nå blitt en egen registreringsmulighet i politiets straffesakssystem²².

---

²¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/16f1826b438748f1991b606f0b194ea6/8041-handlingsplan-antisemittisme-7k.pdf>

²² <https://www.regjeringen.no/contentassets/16f1826b438748f1991b606f0b194ea6/8041-handlingsplan-antisemittisme-7k.pdf> side 22

Tabell 4. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien antisemittisme sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall.

Antisemittisme	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Antisemittisme	9	6	6	8
Total	9	6	6	8

Antall forhold på dette grunnlaget holder seg stabilt. Også i 2021 var det et forhold som omhandlet uro utenfor synagogen, og flere forhold på sosiale medier. Et av disse forholdene er fremdeles under etterforskning. Det er en kompleks sak som går på hatefulle ytringer mot jøder, og i særdeleshet en jødisk person, der blant annet sammenligning med skadedyr og andre nedsettende bemerkninger er en del av sakskomplekset. Dette forholdet involverer flere politidistrikt. Også i denne kategorien er det grunn til å anta store mørketall, og særlig på forhold som skjer på sosiale medier.

3.1.3. Grunnlag religion

Også i 2021 var tilfellene med **religiøst motivert** hatkriminalitet primært rettet mot muslimer eller antatte muslimer. Eneste unntaket var følgende hendelse rettet mot livssyn: Fire unge jenter ble konfrontert av noen unge gutter som reagerte negativt blant annet på klesstilen til jentene. Jentene forklarte at de var satanister, noe guttene gav tydelig uttrykk for at de ikke likte, og de oppførte seg etter dette på en måte som jentene beskrev som svært truende og plagsomt. Under hovedgrunnlag religion fordeler forholdene seg ellers slik i Oslo i 2021:

Tabell 5. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien religion, med underkategorier, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall.

Underkategorier Religion	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Islam	24	44	46	37
Islam ulike retninger	5	4		
Frafallen Islam	2			3
Kristendom		1		
Livssyn	4			
Total	35	49	46	40

Sakene i underkategori "Islam" gjelder personer som opplever seg utsatt for hatkriminalitet fordi de er muslimer eller oppfattes som muslimer. Et eksempel på underkategorien "Islam" fra 2021 er følgende:

En eldre mann, pensjonist, løp etter to jenter på 10 år fordi han mente de kastet noe på husveggen. Han fikk tak i den ene av jentene og skal ha holdt henne fast i to minutter mens han skal ha ropt at hun skulle få venninnen til å komme tilbake. Han skal videre ha

ropt ord som "islamterrorister" til jentene. Han skal også ha sagt at de skulle komme seg ut av landet, og dratt i den ene jenta sin hijab.

Kategorien "Islam ulike retninger" gjelder at man tilhører ulike retninger innen Islam, og det inntrufne har dette som bakteppe. Et eksempel fra 2021 er følgende: Fornærmede har i utgangspunktet en konflikt med mistenkte, som er familiemedlem. Fornærmede hevder at mistenkte aldri har godtatt at han er sunnimuslim, og at dette var bakgrunnen for at han ble slått. Saken fremstår i løpet av etterforskningen imidlertid mer kompleks da det også foreligger påstander om at fornærmede skal ha slått et annet familiemedlem. Det kan fremstå som en dypere konflikt mellom partene som har flere elementer enn religion alene.

Det ble i 2021 også anmeldt flere forhold på sosiale medier av hatefulle ytringer mot ahmadiyyamuslimer fra personer tilhørende en annen retning innen islam.

3.1.4. Grunnlag Seksuell orientering

Denne kategorien har i tidligere rapporter hatt navnet LHBT, som står for lesbisk, homofil, bifil eller transperson. Den har i årets rapport skiftet navn til seksuell orientering, da kategorien trans er tatt ut som egen kategori i tråd med at kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (samlebetegnelse kjønnsinkongruens) ble et eget vernet grunnlag i straffeloven fra 1. januar 2021. Det gjør at tabellen må leses slik: Frem til og med 2020 var kjønnsinkongruens en del av totalen på kategorien seksuell orientering. Fra og med 2021 er dette en egen kategori. Likevel ser vi en klar økning i forhold registret som hatkriminalitet på grunnlaget seksuell orientering i 2021:

Tabell 6. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien seksuell orientering, med underkategorier, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Underkategorier	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Seksuell orientering				
Homofil	35	33	31	21
Homofil etnisk/religion	2	3		14
Lesbisk	13	2	15	7
Bifil	2			
Regnbueflagg*	33			
Kjønnsinkogruens (trans)	**	9	9	5
Total	85	47	56	47

*Denne kategorien er tatt ut som egen kategori først i 2021, grunnet det store antallet anmeldelser av tyveri av/skadeverk på regnbueflagg dette året. Det har vært noen få anmeldelser vedrøre også tidligere år, som da har blitt kategorisert som homofil ev. lesbisk, avhengig av hvem eieren av flagget var.

**Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Dette grunnlaget har ligget jevnt på ca. en fjerdedel av anmeldelsene de siste årene, og gjør det også i 2021. Som vi ser kan mye av økningen i absolutte tall på dette

grunnlaget, sammenlignet med tidligere år, skyldes de mange anmeldelsene på tyveri av /skadeverk på regnbueflagg. Mange av dem som har anmeldt er Oslo kommune sine skoler og institusjoner som har fått flagget sitt stjålet eller brent/ ødelagt. I flere av anmeldelsene er det trukket frem at Oslo kommune har anbefalt at denne type forhold anmeldes.

Ofte har anmeldelsene kommet noe i ettertid av hendelsen, og det har ikke vært mulig å finne gjerningsperson da det ikke finnes vitner eller video. Men i noen av forholdene er hendelsen filmet, eller det finnes vitner, og man har funnet frem til gjerningspersonene. Det har da primært vært snakk om unge gjerningspersoner, og disse sakene er fulgt opp av forebyggende avdelinger i Oslo politidistrikt. Flere av disse har gitt uttrykk for at de ikke har forstått at de var med på noe straffbart, de "bare kjedet seg", eller "ville tøffe seg litt". Mange gir uttrykk for at de angrer på det de gjorde.

Dette kan vise noe av betydningen ved å anmelde denne type forhold, selv om de henlegges for eksempel fordi gjerningsperson er under 15 år. Det kan likevel åpnes for refleksjon rundt at handlinger som for en selv fremstår som "bare litt moro", kan tolkes helt annerledes og oppleves svært vondt for andre.

Det er flere av forholdene som er anmeldt i 2021 der forholdet har skjedd på byen, og der det er vold og rus involvert. En slik episode er saken der et homofilt par leide hverandre på vei hjemover, og de blir slått ned på en måte som vitner beskriver som helt uprovosert. Gjerningspersonene kom seg unna og det lyktes ikke politiet å få tak i dem til tross for omfattende undersøkelser.

Det er også flere eksempler på at fornærmede har blitt spurt om de er homofile, og når det svares bekræftende på dette så inntreffer ubehageligheter. Et eksempel på dette er den fornærmede som forklarte at han gikk sammen med noen venner da noen unge gutter kom mot dem og spurte om de var homo. Da de svarte ja på dette kastet guttene flasker og bokser etter dem.

Kategorien "Lesbisk" hadde et rekordlavt antall anmeldelser i 2020. I 2021 er dette grunnlaget på samme nivå som i 2019. Vi har ikke grunnlag til å forklare hva disse variasjonene kan skyldes. Det er lave tall det her opereres med, og man kan på bakgrunn av dette vanskelig trekke noen konklusjoner innenfor hver kategori. Det er på generelt grunnlag behov for langt mer kunnskap om hva som anmeldes og ikke anmeldes, og hvorfor.

Et eksempel på et anmeldt forhold fra 2021 er kjæresteparet som går en tur da en beruset mann begynner å legge an på den ene av dem. Da han skjønner at de er lesbiske blir han ubehagelig og kaller dem "faggotts" med mer, og han blir truende og nærgående. De fornærmede ber ham flytte seg men han bruser seg opp og går helt inntil. Den ene kvinnen dytter ham unna, og da slår han henne. Hun forsøker slå tilbake men ramler og ligger på bakken når han slår igjen. Politiet kommer tilfeldig forbi og får grepet inn.

3.1.5. Grunnlag Kjønnssinkongruens

Tabell 7. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien kjønnssinkongruens sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall.

Kjønnssinkongruens	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Kjønnsuttrykk/ kjønnsidentitet	10	9	9	5
Total	10	9	9	5

Den 1. januar 2021 ble kjønnsuttrykk/ kjønnsidentitet endelig tatt inn i kjernebestemmelsen om hatkrim i straffeloven §§ 185 og 186, og politiet skal registrere disse sakene som eget grunnlag. Tidligere var kjønnssinkongruens ikke gitt et uttrykkelig vern i straffeloven. Oslo politidistrikt har likevel i mange år argumentert for at vi mente denne gruppen falt under straffelovens § 77 bokstav i, "grupper med et særskilt behov for vern". Vi etterforsket derfor også før dette denne type saker som hatkriminalitet²³.

For 2021 gjelder som tidligere nevnt at dette er et eget grunnlag og vil bli behandlet slik fremover. De anmeldte forholdene i 2021 omhandler både forhold på sosiale medier og i det offentlige rom. Et eksempel er følgende forhold: Fornærmede en har et kvinnelig kjønnsuttrykk, mens vennen som hen går sammen med, er homofil. De er på byen og det er sent på kvelden. Helt uten forvarsel ble fornærmede angrepet bakfra, dratt i bakken og slått. Gjerningspersonen spør så vennen til fornærmede hvordan han som er somalier kan være sammen med et slikt menneske som fornærmede, og også han blir slått. Mistenkte sier i avhør at han mener det er haram å være muslim og homo, men at han ikke husker noe fra slåsskampen da han var "drita".

3.1.6. Grunnlag nedsatt funksjonsevne

Det er som tidligere nevnt grunn til å anta store mørketall for hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne. Oslo politidistrikt har de siste årene vært opptatt av å sette søkelys på denne kategorien og fremheve kunnskap om tematikken både i intern opplæring og eksternt. Også organisasjoner som Stopp diskrimineringen, Stopp Hatprat, Norges Handikapforbund, Uloba og Redd Barna har satt stort fokus på diskriminering av og hat mot funksjonshemmede, og betydningen av å anmelde og etterforske straffbare handlinger. Funkisbanden og andre prosjekter har vært aktive i sosiale medier for å fremheve betydningen av likeverd, og å ikke finne seg i diskriminering. Likevel ser vi at antall anmeldte hatkriminalforhold i Oslo politidistrikt på grunnlag nedsatt funksjonsevne er rekordlavt:

²³ Dette er grundig omtalt i tidligere hatkriminalrapporter fra Oslo politidistrikt.

Tabell 8. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 i kategorien Nedsatt funksjonsevne, med underkategorier, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Underkategorier Nedsatt funksjonsevne	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Nedsatt fysisk funksjonsevne	2	5	7	4
Nedsatt kognitiv funksjonsevne*	1	3	1	2
Nedsatt psykososial funksjonsevne**				
Nedsatt funksjonsevne etnisitet				1
Total	3	8	8	7

*Også kalt Utviklingshemming

** Det man tidligere har omtalt som "psykiske lidelser"

På bakgrunn av antakelsen om mørketall, er det dermed fremdeles behov for mer kunnskap på dette feltet. Det er nødvendig å løfte kunnskapsnivået om hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne og hvilken form dette kan ta, både innad i politiet, blant personer med nedsatt funksjonsevne og i samfunnet generelt. Det er behov for forskning på hvorfor slike forhold ikke anmeldes, og hvilke grep som kan tas for å få ned mørketallene. Et av forholdene som ble anmeldt i 2021 var følgende: Fornærmede mener han ble diskriminert da han ble nektet å handle i butikk uten å bruke munnbind. På grunn av funksjonsnedsettelse har fornærmede legeerklæring på fritak fra munnbindbruk. Butikkeier ville etter fornærmedes mening ikke forstå dette og pekte bare på skilt om påbudt munnbindbruk. I dette tilfellet var det også et element av språkutfordringer da mistenkte forstod svært lite norsk.

3.2. Type lovbrudd

Hovedtyngden av forholdene som ble anmeldt som hatkriminalitet i 2021 er saker der straffereaksjonen normalt er forelegg eller betinget fengsel, altså det man betegner som nedre del av strafferammen. Dette har holdt seg stabilt over mange år. Alvorligheten i hatkrimlovbruddene kjennetegnes ikke nødvendigvis av at forholdene isolert sett er de mest alvorlige, men at konsekvensen av lovbruddene går ut over den enkelte handlingen. Riksadvokaten har i flere prioriteringsskriv til politidistriktene lagt vekt på nettopp dette, at hatkriminalitet skal prioriteres fordi det rammer flere enn den enkelte fornærmede. Det er også egnet til å skape frykt i samfunnet, og da særlig i de minoritetsgruppene som identifiserer seg med fornærmede. De to største lovbruddstypene er hatefulle ytringer, etterfulgt av kroppskrenkelser og hensynsløs adferd. Dette har vært uforandret i alle år som Oslo politidistrikt har ført statistikk på anmeldt hatkriminalitet. Nytt i 2021 var en økning i skadeverk og tyveri, dette skyldes som tidligere nevnt alle forholdene vedrørende regnbueflagg.

I mange forhold vil det i tillegg til eksempelvis et slag eller spark være kommet en hatefulle ytring som ikke nødvendigvis ansees å være en straffbar hatefulle ytring i seg selv. Det vil si at det er sagt noe som av fornærmede oppleves som hatefult, men en juridisk tolkning vil være at ytringen i seg selv ikke rammes av straffeloven. Det vil da ikke opprettes en egen anmeldelse på hatefulle ytring av politiet, men opprettes en anmeldelse på kroppskrenkelse med hatkrimmotiv. Av 325 forhold ser vi etter

gjennomlesing at det i 216 av disse er uttrykt noe som oppfattes av politi, fornærmede eller vitner som hatefullt. Selv om det ikke opprettes en egen anmeldelse for brudd på straffelovens §185, vil slike ytringer kunne være en hjelp for politiet i arbeidet med å avdekke en eventuell motivasjon hos mistenkte.

Vi ser at det er en økning i voldssaker fra 80 forhold i 2020 til 106 forhold i 2021. Dette kan nok ha en sammenheng med at samfunnet åpnet opp etter covid-nedstengningen da mange av voldssakene har vært tilknyttet uteliv eller hjemtur etter å ha vært på byen.

Tabell 9. Kriminalitetstyper og statistikkgrupper, i forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Kriminalitetstype	Ulike typer lovbrudd (Statistikkgruppe)	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020	Antall forhold 2019	Antall forhold 2018
Vold/Sedelighet					
	Trusler	28	16	20	19
	Grove trusler (inkl. trusler med kniv/skytevåpen)	7	5	5	
	Kroppskrenkelse (inkl. grov)	51	49	54	36
	Kroppsskade (inkl. grov)	10	6	6	8
	Trusler / forulemping mot off. tj.mann/trusler /vold særlig utsatte yrkesgrupper	9	4	5	9
	Drap forsøk			0	
	Drap			1	
	Sedelighet	1			
Vinning					
	Ran	3		3	2
	Grovt ran/grov utpressing	1		2	1
	Tyveri	19			
Skadeverk					
	Skadeverk på/i bygning, motorkjøretøy, annet, Grovt skadeverk	20	12	5	3
Annet					
	Ordensforstyrrelse / ordensf. i selvforskyldt rus	3	7	8	3
	Hatefulle ytringer	115	125	107	108
	Diskriminering	8	9	8	6
	Terrortrusler/befatning eksplosiver	1	1	6	3
	Hensynsløs atferd	46	44	45	30
	Dyrevelferd		1		1
	Åndsverkloven		1		2
	Krenkelse av privatlivets fred		1	1	
	Brudd på besøksforbud		2	1	
	Annet	3	1		
Trafikk					
	Uaktsom kjøring, personskade mm		2	1	
Økonomi					
	Identitetskrenkelse, optre med annens identitet		1		
Total		325	287	278	238

Kategorien hatefull ytring er slått sammen av fire statistikkgrupper: Hatefulle ytringer – hudfarge, nasjonal/etnisk opprinnelse, Hatefulle ytringer – religion/livssyn, Hatefulle ytringer homofile orientering, Hatefulle ytringer nedsatt funksjonsevne

Kategorien Diskriminering er slått sammen av tre statistikkgrupper: Diskriminering nedsatt funksjonsevne, Diskriminering hudfarge, nasjonal/etnisk opprinnelse, Diskriminering religion

3.3. Hvem anmelder

Vi har grunn til å anta at den samlede økningen i antall anmeldte forhold de siste årene til en viss grad kan forklares med politiets egeninnsats. Dette på bakgrunn av at cirka halvparten av anmeldelsene opprettes av politiet, men også på grunn av at vi i Oslo politidistrikt har en egen hatkriminalgruppe som etterforsker disse sakene. Det gjør at fenomenet blir kjent og at fornærmede vet at det er mulig å anmelde. Det er også flere av de frivillige organisasjonene som har påpekt at hatkriminalgruppen har vært med på å bygge tillit til politiet hos personer som ellers ikke ville tatt kontakt med politiet²⁴. Likevel har vi en nedgang i 2021 på antall forhold som ble opprettet av politiet, noe som kan indikere behov for en ny gjennomgang av politiets egeninnsats i slike saker.

Doble mørketall er nok også fremdeles et fenomen i disse sakene. Det vil altså si at man har mørketall både fordi forholdene ikke blir anmeldt til politiet, og fordi hatmotivet ikke fanges opp i de saker som blir anmeldt. Det er fremdeles et mål at politiet skal bli flinkere til å fange opp hatkriminalitet, både når anmeldelsene er skrevet av politiet og når fornærmede kommer for å anmelde et forhold.

For 2021 ser vi at det er flere forhold enn tidligere som er anmeldt av publikum eller vitner. Denne økningen kan tilskrives de mange anmeldelsene på tyveri av eller skadeverk på regnbueflagg, som er anmeldt av skoler og institusjoner i Oslo kommune.

Tabell 10: Anmelder i forholdene registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall og prosent.

Hvem anmelder	Antall 2021	Andel % 2021	Antall 2020	Andel % 2020	Antall 2019	Andel % 2019	Antall 2018	Andel % 2018
Fornærmede	150	46%	128	44%	125	45%	114	48%
Politiet	127	39%	138	48%	136	49%	108	45%
Publikum/ vitne/ organisasjon	48	15%	21	7%	16	6%	16	7%
Total	325	100%	287	99%	278	100%	238	100%

Det er fremdeles grunn til å anta store mørketall og det kan derfor også anføres at med den innsatsen som er lagt ned i politiet, så burde muligens anmeldelsestallene vært høyere. Det er en generell diskusjon i politiet om bemanning ute, og høyt press på de patruljene som er på vakt. Dette gjelder også i Oslo politidistrikt, og det er slik at det er mange oppdrag politiet ikke kan prioritere å komme til på travle kvelder. Vi ser som vist i kapittel 3.2 at flere av hatkriminalsakene typisk er i nedre sjikt hva gjelder straffbarhet. Dette kan være forhold som politiet på travle kvelder med flere grove voldssaker, ikke

²⁴ Se blant annet <https://www.klassekampen.no/article/20170327/PLUSS/170329888> og <https://www.nrj.no/flere-melder-fra-om-vold-mot-homofile/artikkel/681826/>

har mulighet å prioritere å kjøre til. Hvis så er tilfelle, så er det flere forhold som ikke fanges opp av politiet.

Dette blir imidlertid mulige scenarier som vi ikke har nok kunnskap til å si noe sikkert om. Det kan påpekes at Oslo politidistrikt har et fokus på at hatkriminaliteter skal ha prioritet. Likevel er det slik at vi ofte, i møte med organisasjoner, får høre om forhold som helt klart kan være hatkriminaliteter, men som av ulike årsaker aldri er anmeldt. Dette har også årsaker som ligger utenfor det politiet har mulighet til å gjøre noe med. Målet er uansett å få ned mørketall, og mye kan tyde på at for å nå dette målet må man se på politiets innsats, men også oppfordre berørte minoritetsmiljøer og andre som er vitne til hatkriminalitet om å bidra til at slike forhold anmeldes.

Av 325 forhold i 2021, var 15 av disse anmeldelser som gjelder hatkriminalitet mot en politibetjent. Det vil typisk være saker der gjerningspersonen kommer med en rekke nedsettende rasistiske ytringer mot politibetjent, og setter seg kraftig til motverge med begrunnelse at man ikke ønsker å forholde seg til andre enn etnisk norske betjenter.

3.4. Åsted

Hatkriminalitet skjer i private sammenhenger, i det offentlige rom og via medier. Med "medier" mener vi her sosiale medier, internett, aviser, men også telefon og e-post er definert inn i denne kategorien. Dette for å skille det fra ansikt-til-ansikt møter. Åsted fordelte seg slik i 2021:

Tabell 11: Åsted i forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, etter gruppert åsted og underkategorier av åsted, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Gruppert Åsted	Underkategorier av åsted	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Medier	Sosiale medier (facebook, nettsteder)	24	32	28	27
	Telefon/E-post / Brev	13	7	10	7
	TV/radio/Avis	3	1	3	1
Total		40	40	41	35
Nabolag	Leilighet	14	6	6	8
	Offentlige rom/transport/butikk	84	74	62	72
	Oppgang	30	32	26	12
Total		128	112	94	92
Sentrum	Offentlige rom/transport/butikk	57	66	62	51
Total		57	66	62	51
Skole Arbeid	Arbeid*	66	62	68	54
	Skole	34	7	5	5
Total		100	69	73	59
Annet				8	
Total		325	287	278	238

*Utested er definert som offentlig rom. De sakene der fornærmede er vakter eller utestedsansatt har også skjedd på et utested, men her er imidlertid de sakene kodet som at de skjedd på jobb.

Kategorien "offentlig rom" favner vidt, men de fleste anmeldte hendelser skjedde på åpen gate, på vei til eller fra hjemsted, i sentrumsgater til og fra fest, eller på åpne

plasser som en park eller lignende. "Nabolag" er en vid definisjon, det kan være rett utenfor bosted, men også på nærbutikk eller i nærheten av bosted. "Sentrum" er definert som sentrumskjernen, men inkluderer også Nedre Grünerløkka og nedre del av Majorstua der det er mange utesteder, samt sentrumsområder i Asker og Bærum.

Under kategorien "Skole/Arbeid" har det også vært en økning, fra 15% i 2014, til nær ett av tre forhold i 2021. Av disse var flere forhold i tilknytning til taxinæringen, ansatte på utesteder/vektene, eller vold mot/forulemping av polititjenesteperson på grunn av betjentens (antatte eller faktiske) etnisitet, religion eller seksuelle orientering. Men også her er det flere forhold der skoler har rapportert skadeverk på regnbueflagg.

3.4.1. Særlig om sosiale medier

Sosiale medier er åsted i kun 7 % av forholdene. Det er grunn til å anta at det reelle antallet er langt høyere enn 24 forhold, og at det her er store mørketall. En målsetning, ikke bare i politiet men også i samfunnet generelt, er å sette fokus på at internett ikke er et lovløst rom, men tvert imot at man skal fange opp kriminalitet på nettet. Dette har fått ekstra oppmerksomhet under Covid-19 da mye av den sosiale interaksjonen er flyttet fra ansikt til ansikt- relasjoner og over på nettet.

Det er derfor svært tankevekkende at Oslo politidistrikt har så få anmeldelser på hatkriminalforhold begått på sosiale medier. Dette skyldes nok lav anmeldelsestilbøyelighet hos publikum, men sier også noe om at Oslo politidistrikt ikke har opprettet mange slike saker selv. Fokuset er fremdeles på etterforskning av saker som kommer inn til politiet eller oppdages ute i det offentlige rom av politiet, og ikke på aktiv patruljering av nettet med tanke på å avdekke hatkriminalitet. Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet har nå tatt over mottaket av tipsknappen inn til politiet på hatefulle ytringer, og det er økt fokus hos politiets nettpatruljer på dette temaet, men det bør likevel løftes langt høyere på dagsorden fremover.

Det vil likevel være slik at politiet ikke har mulighet til å gjøre denne jobben alene. Politiet vil være helt avhengig av at innbyggerne rapporterer på og anmelder lovovertridelser på nett. Det er ingen grunn til å tro at det reelle antallet på hatkriminalitet på nett i 2021 i Oslo politidistrikt var kun 24 forhold. Det er behov for mer kunnskap om hvorfor forhold ikke anmeldes og hva som skal til for å få ned mørketall på de straffbare hatkriminalforholdene på sosiale medier.

3.4.2. Åsted fordelt på grunnlag

Tabell 12. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, etter grunnlag og gruppert åsted, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Gruppert Åsted	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Seksuell orientering*	Medier	14	3	15	11
	Nabolag	28	19	24	11
	Sentrum	19	19	14	20
	Skole arbeid	24	6	3	5
	Total		85	47	56
Kjønnsinkongruens*	Medier	4			
	Nabolag	2			
	Sentrum	4			
	Skole arbeid				
Total		10	47	56	47
Etnisitet	Medier	12	19	19	14
	Nabolag	69	65	45	58
	Sentrum	27	33	38	21
	Skole Arbeid	75	59	59	43
	Annet			1	
	Total		183	176	162
Antisemittisme	Medier	5	1	3	4
	Nabolag	3	4	3	
	Sentrum	1			2
	Skole arbeid		1		1
	Annet				1
Total		9	6	6	8
Religion	Medier	4	15	4	6
	Nabolag	24	21	17	17
	Sentrum	2	10	7	7
	Skole Arbeid	5	3	11	10
	Annet			1	
Total		35	49	46	40
Nedsatt funksjonsevne	Medier	1	1		
	Nabolag	2	3	5	6
	Sentrum		4	3	1
	Skole arbeid				
Total		3	8	8	7
Total		325	287	278	238

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Vi ser at forhold med åsted medier har gått opp for grunnlag seksuell orientering, mens det tilsvarende har gått ned for grunnlag religion. Mellom 2019 og 2020 var det motsatt. Dette viser at siden det er så små tall på åsted, så kan dette være utslag av tilfeldige svingninger, som at en mediesak et år har utløst flere anmeldelser, eller at det har vært kjørt en kampanje opp mot et miljø. Vi kan derfor ut fra våre tall fra et år til et annet, ikke si noe om tendens eller årsak til disse endringene.

3.4.3. Geografisk åsted

Oslo politidistrikt består av kommunene Oslo, Asker og Bærum, og fordeler seg slik på kommuner og bydeler i Oslo:

Tabell 13. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, etter bydel, sammenlignet med 2020. Absolutte tall

Bydel /kommune	Antall forhold 2021	Antall forhold 2020
Alna	21	26
Asker	4	8
Bjerke	7	7
Bærum	14	28
Frogner	29	24
Gamle Oslo	47	39
Grorud	14	6
Grünerløkka	28	35
Nordre Aker	11	10
Nordstrand	9	8
Sagene	20	5
Sentrum	33	32
St.Hanshaugen	20	19
Stovner	11	6
Søndre Nordstrand	25	14
Ullern	3	3
Vestre Aker	8	6
Østensjø	14	4
Annet (Nett)	7	7
Total	325	287

De fleste forholdene har åsted i de sentrumsnære områdene, slik som Sentrum, Gamle Oslo, Frogner og Grünerløkka. De er likevel ført som Åsted "nabolag" dersom det skjedde i nærheten av bopel, i forbindelse med at man handler i lokalbutikken, venter på bussen på vei til jobb eller lignende, altså at det skjer i nærområder der folk bor.

3.5. Nærmere om fornærmede

Fornærmede i hatkriminalitet er for 2021, som for tidligere år, svært sammensatt når det gjelder alder, kjønn, statsborgerskap og fødeland.

3.5.1. Kjønn/Institusjon/Organisasjon

Politiet får i uttrekk fra STRASAK opp det kjønn vedkommende offisielt er registrert med. I forbindelse med denne rapporten leses alle dokumenter i alle forhold manuelt, og det gir muligheten til å markere manuelt de sakene der fornærmede selv beskriver seg som transperson. Det er gjort også i år. For personer som definerer seg med kjønnsinkongruens er dermed kjønn endret fra kvinne eller mann, og til transperson.

Kategorien offentligheten/organisasjon/firma, er alle forhold der fornærmede ikke er en person. Dette kan være frivillige organisasjoner, offentlige etater eller bedrifter. Kategorien offentligheten er vid. Et eksempel er der en person er pågrepet for ordensforstyrrelse, og vedkommende i beruset tilstand kan ha ropt ut hatefulle ytringer som ikke nødvendigvis er rettet mot en spesiell person. Det er flere eksempler på personer som roper ut svært nedsettende generelle ytringer om muslimer, evt. "utlendinger". Kategorien inneholder også de politiansatte som i forbindelse med sitt arbeid har vært utsatt for forulemping/vold eller hatefulle ytringer på bakgrunn av sin etnisitet. Disse er ikke registrert med eget navn, og går inn i kategorien offentlig.

Tabell 14: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter kjønn, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Kjønn Fornærmede	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Mann	134	147	146	128
Kvinne	108	91	89	73
Transperson*	9	7	9	3
Offentligheten/organisasjon/firma	72	40	32	32
Ukjent	2	2	2	2
Total	325	287	278	238

*Fornærmede er registrert som mann eller kvinne i politiets registre, men har et annet kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet enn det oppgitte.

Fremdeles er det flest menn blant de fornærmede, men det er interessant at antallet kvinner er stadig økende og at forskjellen mellom menn og kvinner minsker. I ni av forholdene oppgav fornærmede at vedkommende definerer seg med et annet kjønn enn det de ble født med. Ellers er det en merkbar økning på offentlighetskategorien, og det kan forklares med de tidligere nevnte 33 forholdene på tyver/skadeverk på regnbueflagg som har skjedd på institusjoner og skoler, som blir tydelig i tabellen under når vi ser på kjønn/institusjon fordelt på grunnlag.

Som vi skal se i tabellen under varierer kjønnsandelen noe mellom de ulike grunnlagene. På grunnlagene seksuell orientering og etnisitet er det flest menn som er fornærmet, mens på religion er det klart flest kvinner. På nedsatt funksjonsevne er det jevnt og på antisemittisme er det organisasjoner som i 2021 står som fornærmet part. Blant de fornærmede under religiøst motivert hatkriminalitet oppgir flere kvinner å bære hijab, og at overgrepet hadde sammenheng med at de bar hijab.

Tabell 15: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter grunnlag og kjønn fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Kjønn	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Seksuell orientering*	Kvinne	20	4	14	10
	Mann	34	33	32	34
	Annet*		7	9	5
	Offentligheten/org/firma	31	3	1	1
	Ukjent				
Total		85			
Kjønnsinkongruens*	Annet	9			
	Mann	1			
Total		10			
Etnisitet	Kvinne	65	56	44	38
	Mann	89	94	93	77
	Offentligheten/org/firma	27	25	24	19
	Ukjent	2	2	1	2
Total		183			
Antisemittisme	Kvinne	1	1	2	1
	Mann	2	3	3	2
	Offentligheten/org/firma	6	2	1	5
	Ukjent				
Total		9			
Religion	Kvinne	21	26	25	20
	Mann	7	13	14	13
	Offentligheten/org/firma	7	8	6	18
	Ukjent			1	
Total		35			
Nedsatt funksjonsevne	Kvinne	1	4	4	4
	Mann	1	4	4	3
	Offentligheten/org/firma	1			
	Ukjent				
Total		3			
Total		325	287	278	238

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Det at det er flest menn blant de fornærmede har vært særlig tydelig på grunnlaget seksuell orientering. Det kan ikke ut fra dette trekkes en konklusjon om at det er større sannsynlighet for å bli utsatt for hatkriminalitet dersom man er homofil sammenlignet med lesbisk – til det er tallene våre for små og usikre. Men det vi kan si er at denne tendensen har vært gjennomgående i alle år Oslo politidistrikt har ført statistikk, og at det i alle fall er langt flere anmeldelser på hatkriminalitet mot homofile enn mot lesbiske. Vi ser i 2021 at denne tendensen er synkende, men det kan være utslag av tilfeldige variasjoner.

3.5.2. Alder

Vi deler alder inn i barn (under 18 år), ung (20-29 år), voksen (30-49 år) eller eldre (50 år og over). Det var nær en fordobling i antall fornærmede som var barn i 2020, fra 14 tilfeller i 2019 til 31 tilfeller i 2020. Denne økningen fortsetter i 2021. Det er altså en av de klareste tendensene de seneste årene at det er en klar økning i antall barn som er fornærmet i antall anmeldte hatkriminaliteter.

Det er ikke, som man kanskje skulle tro, slik at dette er hatkriminalitet på sosiale medier. Langt de fleste av disse sakene er barn med annen etnisk bakgrunn enn norsk som utsettes for rasistiske ytringer og eller plagsom og skremmende adferd fra godt voksne personer, gjerne i forbindelse med lek og aktiviteter i nabolaget. Vi ser også at i flere av de anmeldte nabokonfliktsakene, så er barn en fornærmet part. Det er flere eksempler i forholdene fra 2021 fra kommunale boliger, der det også er bosatt godt voksne personer med enkelte livsutfordringer, som kommer med grove rasistiske ytringer mot nabobarn. I 25 forhold i 2021 var fornærmede 12 år eller yngre.

Tabell 16: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter gruppert alder fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Gruppert alder	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
18 og under	53	31	14	19
19-29	78	98	98	64
30-49	93	94	101	88
50 og over	27	22	30	33
Annet/ Offentlig/Organisasjon	72	40	33	34
Ukjent alder	2	2	1	
Total	325	287	278	238

Den yngste registrerte fornærmede var fire år, og den eldste var 70 år på gjerningstidspunktet.

Ser vi på gjerningssted knyttet til alder, ser vi at spredningen er ganske jevn:

Tabell 17: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter gruppert alder fornærmede og gruppert gjerningssted, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Alder fornærmede	Gruppert gjerningssted	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
18 år og under	Medier	8	2	1	2
	Nabolag	31	11	6	10
	Sentrum	2	11	5	4
	Skole arbeid	12	7	2	3
Barn total				14	19
19-29 år	Medier	5	12	8	11
	Nabolag	32	27	35	21
	Sentrum	19	32	25	16
	Skole arbeid	22	27	28	16
	Annet			2	
Unge total			98	98	64
30-49 år	Medier	16	17	17	9
	Nabolag	34	46	34	37
	Sentrum	21	13	19	20
	Skole arbeid	22	18	27	22
	Annet			4	

Voksne total			94	101	88
50 år og over	Medier	6	1	6	4
	Nabolag	13	18	14	16
	Sentrum	3	2	4	5
	Skole arbeid	5	1	4	8
	Annet			2	
Eldre total			22	30	33
Annet (off. org. Ukjent)	Medier	5	8	9	9
	Nabolag	17	10	5	8
	Sentrum	8	8	9	7
	Skole Arbeid	42	16	12	10
Annet total			42	34	34
Total		325	287	278	238

Ser vi på alder knyttet til grunnlag finner vi to trekk som utmerker seg noe i 2021: Det er en klar økning av barn som fornærmet på grunnlaget etnisitet. Det er altså her vi har forklaringen på økningen i denne aldersgruppen. Det er også et trekk at det er en klar nedgang blant voksne fornærmede på etnisitet, men også på grunnlag religion, uten at vårt materiale gir grunnlag for å forklare hvorfor det er slik. Det kan være utslag av tilfeldigheter, men er interessant å følge med på videre.

Tabell 18: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter grunnlag og gruppert alder fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Gruppert Alder fornærmede	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Seksuell orientering*	18 år og under	7	3	3	4
	19-29 år	19	22	21	22
	30-49 år	25	15	25	18
	50 og over	3	4	6	2
	Annet/ Off/Org/Ukjent	31	3	1	1
Total		85			
Kjønnsinkongruens*	18 år og under	1			
	19-29 år	5			
	30-49 år	2			
	50 år og over	2			
	Annet/ Off/Org/Ukjent				
Total		19			
Etnisitet	18 år og under	37	22	9	12
	19-29 år	43	63	57	34
	30-49 år	56	52	54	48
	50 år og over	18	12	16	21
	Annet/ Off/Org/Ukjent	27	28	26	9
Total		183			
Antisemittisme*	18 år og under				
	19-29 år				
	30-49 år	1	3	2	1
	50 år og over	2	1	3	2
	Annet/ Off/Org/Ukjent	6	2	1	5
Total		9			

Religion	18 år og under	8	5	2	3
	19-29 år	11	12	16	7
	30-49 år	7	19	17	20
	50 år og over	2	4	4	3
	Annet/ Off/Org/Ukjent	7	9	7	7
Total		35			
Nedsatt Funksjonsevne	18 år og under		1		
	19-29 år		1	4	1
	30-49 år	2	5	3	1
	50 år og over		1	1	5
	Annet/ Off/Org/Ukjent	1			
Total		3			
Total		325	287	278	238

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

3.5.3. Fødeland og statsborgerskap

Som i tidligere år er, det også en stor spredning i forhold til fornærmedes fødeland og statsborgerskap. Gruppert er det slik:

Tabell 19: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021, etter gruppert fødeland fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 20178. Absolutte tall

Gruppert Fødeland	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Afrika	47	57	43	45
Asia u/ Midtøsten	17	23	25	15
Midtøsten ²⁵	23	32	30	32
Amerika/Sør-Amerika	11	4	13	4
Vest-Europa u/ Norge ²⁶	13	12	5	4
Øst-Europa	11	12	8	9
Norge	120	102	103	73
Org/inst. /annet	72	40	32	33
Ukjent ²⁷	11	5	19	23
Total	325	287	278	238

De fornærmede er født i minst 47 ulike land²⁸ i 2021. Blant de som er født i Norge og Europa er det flere av de fornærmede som oppgir at foreldrene ikke er født i Norge. Opplysninger om foreldres fødeland er imidlertid ikke tilgjengelig i straffesaksregisteret

²⁵ Midtøsten: Her bruker vi definisjonen slik den er gitt i Store Norske leksikon <https://snl.no/.taxonomy/1098>

²⁶ Vest-Europa og Øst Europa: I definisjonen av hvilke land som tilhører Vest-Europa og Øst-Europa, bruker vi klassifiseringen som FN benytter: <https://esa.un.org/MigFlows/Definition%20of%20regions.pdf>

²⁷ Ukjent betyr ikke annet enn at fødeland ikke er lagt inn i registreringen av fornærmede. Det er ikke slik at fødeland dermed er ukjent for politiet, men at rapportskriver ikke får dette ut i uttrekket.

²⁸ Det kan være flere da fødeland er ukjent på noen av de fornærmede

og vi får derfor ikke ut autogenerated statistikk på dette, slik vi gjør på eget fødeland og statsborgerskap.

Selv om fornærmede i flertallet av forholdene er født utenfor Norge, er Norge det fødelandet som oftest oppgis, i ca. 37 % av forholdene. Dette er noe ulikt på de ulike grunnlagene, men tendensen er klar på alle. Fordelingen ellers er, med små variasjoner, i tråd med tidligere år, med det ene unntaket igjen at under grunnlag seksuell orientering er det institusjoner som er oppført som fornærmet, og det skyldes de tidligere nevnte mange regnbueflagg-sakene:

Tabell 20: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter grunnlag og gruppert fødeland fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Gruppert Fødeland	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	2018
Seksuell orientering*	Afrika	5	5	1	2
	Asia u/ Midtøsten	2	3	3	
	Midtøsten	8	6	8	7
	Amerika/ Sør-Amerika	2		1	1
	Vest-Europa u/ Norge	4	1	1	
	Øst-Europa	4	5	2	
	Norge	28	24	38	29
	Organisasjon/Offentlig	31	3	1	1
	Ukjent	1		1	7
Total		85			
Kjønnsinkongruens*	Asia u/ Midtøsten	1			
	Vest Europa	2			
	Norge	7			
Total		10			
Etnisitet	Afrika	36	41	33	33
	Asia u/ Midtøsten	13	18	14	12
	Midtøsten	9	15	15	16
	Amerika/ Sør-Amerika	9	4	12	1
	Vest-Europa u/ Norge	2	11	3	4
	Øst Europa	4	4	4	6
	Norge	74	53	43	31
	Organisasjon/Offentlig	27	25	24	20
	Ukjent	9	5	14	13
Total		183			
Antisemittisme*	Afrika				
	Asia u/ Midtøsten				
	Midtøsten		1		
	Amerika/ Sør-Amerika				
	Vest-Europa u/ Norge				
	Øst Europa	1	2	2	2
	Norge	2	1	3	1
	Organisasjon/Offentlig	6	2	1	5
Total		9			

Religion	Afrika	6	11	8	10
	Asia u/ Midtøsten	1	2	8	3
	Midtøsten	6	10	7	9
	Vest-Europa u/ Norge	5		1	
	Øst Europa	1			1
	Amerika /Sør-Amerika				
	Norge	9	15	15	8
	Organisasjon/ Offentlig	7	10	6	7
	Ukjent			1	2
Total		35			
Nedsatt funksjonsevne	Afrika			1	
	Asia u/ Midtøsten				
	Amerika/Sør-Amerika				2
	Øst Europa	1			
	Norge		8	4	4
	Org	1			
	Ukjent	1		3	1
Total		3			
Total		325	287	278	238

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnssinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Tallene endrer seg noe når vi ser på statsborgerskap. Fornærmede i hatkriminalitetssaker er i år som tidligere år, primært norske statsborgere. Det er imidlertid en nedgang forholdsmessig sett fra 2019 da hele 71 % var norske statsborgere. I 2020 var 63 % norske statsborgere, og i 2021 er det 57 % som er norske statsborgere. Det absolutte tallet på norske statsborgere holder seg imidlertid nogenlunde stabilt, og med små variasjoner blant de andre kategoriene:

Tabell 21: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter statsborgerskap fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Gruppert Statsborgerskap	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Afrika	17	18	13	8
Asia u/ Midtøsten	4	9	3	2
Midtøsten	12	13	15	5
Amerika/ Sør Amerika	2	4	4	2
Vest-Europa u/ Norge	24	12	9	10
Øst Europa	7	7	3	7
Norge	185	179	196	170
Offentligheten/ Organisasjon	72	40	32	33
Ukjent	2	5	3	1
Total	325	287	278	238

Den samme tendensen viser seg når vi ser på statsborgerskap fordelt på de ulike grunnlagene:

Tabell 22: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, etter grunnlag og gruppert statsborgerskap fornærmede, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Gruppert statsborgerskap	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Seksuell orientering*	Afrika	4	5	2	4
	Asia u/ Midtøsten	1	1	1	
	Midtøsten	3	6	7	2
	Vest-Europa u/ Norge	6	1	1	2
	Øst-Europa	3	4		
	Norge	36	27	44	38
	Offentligheten/organisasjon	31	3	1	1
	Amerika/ Sør-Amerika	1		0	
	Ukjent			0	
Total		85			
Kjønnsinkongruens*	Asia u/ Midtøsten	1			
	Norge	7			
	Vest-Europa u/ Norge	2			
Total		10			
Etnisitet	Afrika	11	11	9	4
	Asia u/ Midtøsten	3	7	1	2
	Midtøsten	4	2	6	2
	Amerika/ Sør-Amerika	1	4	4	2
	Vest-Europa u/ Norge	10	10	7	8
	Øst-Europa	3	3	3	6
	Norge	122	110	106	91
	Offentligheten/ Organisasjon	27	24	24	19
	Ukjent	2	5	2	1
Total					
Antisemittisme	Norge	3	3	5	3
	Offentligheten/Organisasjon	6	2	1	5
	Midtøsten		1		
Total		9			
Religion	Afrika	1	2	2	
	Asia u/ Midtøsten		1	1	
	Midtøsten	5	4	2	1
	Vest-Europa u/ Norge	6	1	1	
	Øst-Europa	1		0	1
	Norge	15	31	33	31
	Offentligheten/Organisasjon	7	10	6	7
	Statsløs			0	
	Ukjent			1	
Total		35			
Nedsatt funksj.evne	Norge	2	8	8	7
	Offentligheten/Organisasjon	1		0	
Total		3			
Total		325	287	278	238

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Denne gjennomgangen av ulike bakgrunnsvariabler på fornærmede viser det samme som beskrevet i tidligere hatkriminalrapporter fra Oslo politidistrikt: Det er vanskelig å gi et klart entydig bilde av fornærmede i hatkriminalaker, fordi det varierer fra grunnlag til grunnlag. Eksempelvis vil det innenfor religiøst motivert hatkriminal være slik at den typiske fornærmede er en voksen kvinne født utenfor Norge men norsk statsborger. På hatkriminal motivert av seksuell orientering er de fleste fornærmede voksne menn født i Norge med norsk statsborgerskap.

En tendens vi imidlertid må følge nærmere med på er at det er en jevn økning i antall barn blant de fornærmede i rasistisk motiverte anmeldte hatkriminalforholdene, og da særlig anmeldelser der barn opplever rasisme i det offentlige rom i sitt eget nabolag, fra voksne personer.

3.6. Nærmere om identifiserte gjerningspersoner

I denne rapporten brukes samlebetegnelsen "gjerningspersoner", men følgende er viktig: Det er kun de færreste av de vi omtaler som gjerningspersoner som er domfelt/bøtelagt på tidspunktet for datauttrekket. Begrepet gjerningspersoner kan derfor fremstå unyansert. I enkelte tilfeller er det antatte gjerningspersoner, i andre tilfeller personer som er frikjent, eller det er personer som faktisk er dømt for hendelsen. Mer presist er det derfor å snakke om mistenkt/siktet/tiltalt/domfelt. Som en samlebetegnelse bruker vi likevel begrepet gjerningsperson, men altså med de forbehold som her er nevnt. Vi gjentar det som ble omtalt i metodekapittelet: Det som beskrives her er de som er registrert som gjerningsperson i anmeldelsen. **Vi kan derfor ikke slå fast hva som kjennetegner de som begår hatkriminalitet, det eneste vi kan peke på er variabler som beskriver de som blir anmeldt for hatkriminalitet.**²⁹ Det er fremdeles et stort behov for langt mer kunnskap om personer som begår hatkriminalitet, - deres bakgrunn og motiver.

Noen identifiserte gjerningspersoner går igjen i flere forhold. I tillegg er det slik at det i noen forhold med ukjent gjerningsperson, er oppgitt at det var flere gjerningspersoner. Det reelle tallet på antall gjerningspersoner i de anmeldte hatkrimforholdene kan vi derfor ikke si med sikkerhet.

For å kunne si noe om gjerningspersoner har det vært nødvendig å ta et eget uttrekk på forhold registrert på identifiserte mistenkt/siktet/domfelt. For 2021 ble det registrert 244 mistenkteforhold der mistenkte er identifisert. Totalen i det følgende er derfor de 244 mistenkteforholdene der det er registrert kjent gjerningsperson³⁰. Dette er ikke 244 unike personer, da noen som sagt er mistenkt/siktet/domfelt i flere forhold. Det er derfor vi får den noe tunge betegnelsen mistenkteforhold.

Det er en liten nedgang i identifiserte mistenkteforhold, men ikke mer enn det som kan forklares innenfor tilfeldige variasjoner fra år til år. Det er fortsatt slik at politiet kjenner identiteten på langt de fleste som anmeldes for hatkriminalitet. Dette kan ha ulike årsaker. Det kan skyldes at fornærmede på anmeldelsestidspunktet vet hvem gjerningspersonen er. Dette vil ofte være tilfelle i for eksempel nabokonflikter, som vi har sett flere av i 2021. Det er også slik at politiet oppretter flere vedleggsaker på hatefulle ytringer enn før, i anmeldelser der man har en kjent gjerningsperson som politiet allerede har pågrepet, for eksempel i en kroppskrenkelsessak. Sist skal nevnes at ved at denne type saker prioriteres, er det slik at politiet gjennom etterforskning, for eksempel ved å hente ut videobevis, finner identitet på gjerningspersonen. Vi ser eksempler på alt dette i anmeldelsene i 2021. Vi har også sett en økning i anmeldelser fra fornærmede, og da ofte med kjent gjerningsperson.

---

²⁹ ISF gav i 2020 ut en rapport der de har intervjuet personer som har ytret seg hatefullt på nett. Denne anbefales dersom man ønsker mer kunnskap om ulike motivasjoner for denne type adferd: *Gråsoner og grenseoverskridelser på nettet: En studie av deltagere i opphetede og aggressive nettdebatter* (Nadim, Marjan; Thorbjørnsrud, Kjersti; Fladmoe, Audun), Institutt for samfunnsforskning 2020. Se også <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/x3O7GX/vi-har-forsket-paa-deltagerne-i-harde-nettdebatter-de-har-en-ting-fell>

³⁰ Ikke de 325 fornærmedeforholdene som tidligere vist til

3.6.1. Kjønn

Fremdeles er det langt flere menn enn kvinner som blir anmeldt for hatkriminalitet. Denne tendensen har holdt seg i alle år det har vært ført statistikk på hatkriminalitet i Oslo politidistrikt.

Tabell 23. Kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter kjønn mistenkt, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall.

Kjønn	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Kvinne	56	62	45	33
Mann	176	202	165	156
Institusjon/ Organisasjon/annet	12	6	8	4
Total	244	270	218	193

Langt de fleste anmeldte forholdene er på grunnlaget etnisitet og deretter seksuell orientering, og på begge disse grunnlagene er det en klar overvekt av menn. Der hvor det er antallsmessig flest kvinner er på grunnlaget etnisitet, men det er også her vi har de fleste anmeldelsene. Mannsdominansen er tydeligst på grunnlaget seksuell orientering der 86% av de anmeldte er menn.

Tabell 24. Kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter grunnlag og kjønn mistenkt, sammenlignet med 2020. Absolutte tall.

Grunnlag	Kjønn	Antall 2021	Antall 2020
Antisemittisme	Mann	9	6
	Kvinne		
	Annet/ Off/Org/Ukjent	2	
Total		11	
Etnisitet	Mann	97	121
	Kvinne	40	44
	Annet/ Off/Org/Ukjent	5	2
Total		142	
Seksuell orientering**	Mann	43	37
	Kvinne	6	4
	Annet/ Off/Org/Ukjent		
Total		50	
Kjønnsinkongruens**	Mann	9	
	Kvinne	2	
	Annet/ Off/Org/Ukjent		
Total		11	
Religion	Mann	17	31
	Kvinne	8	13
	Annet/ Off/Org/Ukjent	3	2
Total		28	
Nedsatt Funksjonsevne	Mann	1	7
	Kvinne		1
	Annet/ Off/Org/Ukjent	1	2
Total		2	
Total			270

**Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

3.6.2. Alder

Aldersfordelingen for identifiserte gjerningspersoner er så å si lik den for fornærmede. Det er en overvekt av voksne personer.

Tabell 25. Kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2020 etter alder mistenkt. Sammenlignet med 2019, 2018 og 2017. Absolutte tall og prosent

Alder	Antall 2021	%andel 2021	Antall 2020	%andel 2020	Antall 2019	Antall 2018
18 og under	38	16 %	25	9 %	17	16
19-29	52	21 %	59	22 %	45	42
30-49	86	35 %	120	44 %	98	71
50 og over	56	23 %	60	22 %	50	60
Organisasjon/ Offentlig/annet	12	5 %	6	2 %	8	4
Total	244	100%	270	99%	218	193

Som i fornærmedeforholdene, så ser vi også i mistenkteforholdene at det er en liten økning i barn som anmeldes som gjerningspersoner i hatkriminaliteter. Dette kan imidlertid også henge noe sammen med at det var flere barn som var anmeldt for tidligere omtalte skjending eller tyveri av regnbueflagg. Den yngste registrerte gjerningspersonen var 13 år og den eldste 74 år på gjerningstidspunktet i 2021.

Det grunnlaget som aldersmessig skiller seg ut er seksuell orientering. Det fremkommer dersom vi ser alder på kjent gjerningsperson på de ulike grunnlagene. Vi har for enkelthets skyld og for å få frem poenget her delt opp i barn/unge som en kategori (til og med 29 år) og voksne/eldre i en kategori (30 år +):

Tabell 26. Kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter grunnlag og alder, sammenlignet med 2020 og 2019. Absolutte tall og prosentvis fordeling innenfor hvert grunnlag

Grunnlag	Alder	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Antisemittisme	Barn/unge	3			3
	Voksne/eldre	6	6	4	2
	Annet/off/org	2			
%andel 30 + Antisemittisme		80%	100%	100%	
Etnisitet	Barn/unge	38	48	33	74
	Voksne/eldre	99	116	95	25
	Annet/off/org	5	2		
%andel 30 + Etnisitet		70%	70%	74%	
Religion	Barn/unge	9	14	4	
	Voksne/eldre	16	30	22	33
	Annet/off/org	3	2		
%andel 30 + Religion		57%	68%	84%	
Seksuell orientering*	Barn/unge	33	20	23	29
	Voksne/eldre	16	21	25	18
	Annet/off/org	1			
%andel 30 + Seksuell orientering		32%	51%	52%	

Kjønnsinkongruens*	Barn/unge	7			
	Voksne/eldre	4			
	Annet/off/org				
%andel 30 + Kjønnsinkongruens		57%	51%	52%	
Nedsatt funksjonsevne	Barn/unge		2	4	1
	Voksne/eldre	1	6	2	4
	Annet/off/org	1	2		
%andel 30 + Nedsatt f.evne		50%	60%	33%	
Annet (org)				8	4
Total		244	270	218	193

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Som vi ser er et flertall av de kjente gjerningspersonene 30 år eller eldre, med et klart unntak på grunnlaget seksuell orientering der langt de fleste som er anmeldt for hatkriminalitet er under 30 år. Noen av disse forholdene skyldes de tidligere nevnte saken vedrørende tyveri av eller skadeverk på regnbueflagg, der flere av de kjente gjerningspersonene var barn, altså under 18 år. Men tendensen holder seg også ut over disse sakene: Gjerningspersonene i saker anmeldt som hatkrim med grunnlag seksuell orientering er langt yngre enn det vi ser på de andre grunnlagene, og tendensen har vært økende de siste årene. Tallene er likevel lave, og må tolkes med forsiktighet.

3.6.3. Fødeland og statsborgerskap

Til sammen er det registrert 26 ulike fødeland på kjente gjerningspersoner i 2021. I noen forhold er mistenktes fødeland ukjent, noe som betyr at vil si at mistenkt/siktet/domfelte i hatkriminalforholdene i Oslo politidistrikt har bakgrunn fra minst 26 land. Gruppert fordeler **fødeland** seg slik:

Tabell 27. Kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter gruppert fødeland mistenkt. Sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall og prosent

Gruppert Fødeland	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Afrika	17	20	11	21
Asia uten Midtøsten	10	6	9	3
Amerika/ Sør-Amerika	6	4	8	8
Midtøsten	23	16	4	5
Vest Europa u/ Norge	7	13	14	4
Øst Europa	11	25	17	10
Norge	155	177	135	133
Organisasjon/firma/annet	12	6	8	4
Ukjent	3	3	12	5
Total	244	270	218	193

Det er fødeland Norge som klart peker seg ut. 64% av kjente gjerningspersoner i mistenkteforholdene er født i Norge. Deretter følger Midtøsten og Afrika. Variasjonene mellom de ulike landene utenfor Norge er så små at det kan skyldes tilfeldigheter. Imidlertid er det slik at ca. en av tre registrerte gjerningspersoner i anmeldelser i Oslo politidistrikt har et annet fødeland enn Norge. Det er noe over snittet for befolkningen generelt. Gjerningspersonenes fødeland varierer noe på de ulike grunnlagene. Ser vi på dem som er født i Norge, så fordeler de seg prosentvis på følgende måte:

- Etnisitet 65%,
- Religion 61%,
- Seksuell orientering 66%.
- Antisemittisme, kjønnsinkongruens og nedsatt funksjonsevne 50%

Dette vil si at en eventuell antakelse om at rasistisk motivert hatkriminalitet eller islamhat kun utøves av etnisk norske overfor personer med annen etnisk bakgrunn enn norsk, ikke stemmer med de anmeldte forholdene i Oslo. Det samme gjelder for samtlige andre grunnlag: Et flertall er født i Norge, men det er også flere som ha fødeland utenfor Norge.

Med så små tall kan vi ikke si noe om trender, vi ser at vi kan få ulike utslag fra år til år. Denne fordelingen har imidlertid ikke variert mye de siste årene. Dette ser vi i følgende tabell som viser fødeland til gjerningspersoner etter hvilket grunnlag de er mistenkt/siktet/domfelt for, sammenlignet med tidligere år:

Tabell 28. Antall kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter grunnlag og gruppert mistenkt. Sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Grunnlag	Fødeland Gruppert	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Seksuell orientering*	Afrika	4	5	5	19
	Asia uten Midtøsten	5		3	
	Vest-Europa u/ Norge	2	5	7	2
	Tidligere Øst Europa		5	8	
	Midtøsten	5	7	2	1
	Norge	33	19	16	23
	Amerika/ Sør-Amerika			1	2
	Institusjon/Ukjent	1		6	
Total		50	41	47	47
Etnisitet	Afrika	7	13	6	2
	Asia uten Midtøsten	3	3	4	1
	Vest- Europa u/ Norge	4	2	7	1
	Tidligere Øst-Europa	8	14	9	10
	Midtøsten	13	6	2	2
	Norge	93	122	94	81
	Amerika/Sør-Amerika	6	3	2	
	Institusjon / Ukjent	7	2	8	4
Total		142	166	133	101
Kjønnsinkongruens*	Afrika	3			
	Asia uten Midtøsten	1			
	Midtøsten	1			
	Norge	5			
	Vest-Europa	1			
Total		11		5	6

Antisemittisme*	Norge	6	3	4	4
	Afrika	1	1		
	Vest-Europa		1		
	Midtøsten	2			
	Øst-Europa		1		
	Institusjon/ Ukjent	2		1	2
Total		11		5	6
Religion	Afrika	2	1		
	Asia uten Midtøsten	5	3		
	Vest-Europa u/ Norge		3		
	Øst-Europa	3	5		
	Midtøsten	2	2		2
	Norge	17	27	21	24
	Amerika/Sør-Amerika		1	2	6
	Institusjon/ Ukjent	3	4	3	1
Total		28	46	26	33
Nedsatt funksjonsevne	Asia			2	2
	Amerika/Sør-Amerika			3	
	Midtøsten		1		
	Norge	1	5	1	1
	Vest-Europa u/Norge		2		
	Institusjon/annet	1	2	1	2
Total		2	10	7	6
Total		244	270	218	193

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Også på **statsborgerskap** er det en klar tendens til at norsk statsborgerskap er dominerende hos gjerningspersonene:

Tabell 29. Antall kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter gruppert statsborgerskap mistenkt. Sammenlignet med 2020, 2019 og 2018. Absolutte tall

Gruppert statsborgerskap	Antall 2021	Antall 2020	Antall 2019	Antall 2018
Afrika	10	9	4	11
Asia uten Midtøsten	5	1	2	1
Midtøsten	7	3	5	3
Vest-Europa utenom Norge	15	13	19	6
Tidligere Øst Europa	9	16	17	4
Norge	180	219	163	163
Sør Amerika	5	3		
Ukjent / Institusjon	13	6	8	5
Total	244	270	218	193

De kjente gjerningspersonene hadde i 2021 statsborgerskap fra minst 17 ulike land. Det er likevel slik at de fleste kjente gjerningspersonene har norsk statsborgerskap, i 180 av mistenkteforholdene. Det landet som deretter utmerket seg var Sverige, med 10 av mistenkteforholdene. Ser vi på de ulike grunnlagene så holder denne tendensen seg. Det er fremdeles klart flest av de kjente gjerningspersonene i mistenkteforhold som har norsk statsborgerskap, uavhengig av grunnlag, som vist i tabellen på neste side.

Tabell 30. Antall kjente gjerningspersoner i mistenkteforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter grunnlag og gruppert statsborgerskap, sammenlignet med 2020, 2019 og 2018 absolutte tall

Grunnlag	Gruppert statsborgerskap	Antall 2021	Antall 2020	2019	2018
Seksuell orientering	Afrika	2	1	2	10
	Asia u/ Midtøsten	3		2	
	Midtøsten	2	3	3	
	Vest-Europa u/ Norge	2	5	7	2
	Tidligere Øst Europa	1	4	8	
	Norge	39	28	26	35
	Institusjon/ ukjent/annet	1			
Total		50	41	47	47
Kjønnsinkongruens	Afrika	1			
	Asia u/ Midtøsten	1			
	Midtøsten				
	Vest-Europa u/ Norge	1			
	Tidligere Øst Europa				
	Norge	8			
	Total		11		
Etnisitet	Afrika	5	8	2	1
	Asia u/ Midtøsten	1	1		
	Midtøsten	3		2	1
	Vest-Europa u/ Norge	9	5	7	2
	Øst Europa	5	11	8	4
	Norge	108	136	109	91
	Sør Amerika	5	3		
	Institusjon/ ukjent/annet	6	2	4	2
Total			166	133	101
Antisemittisme	Norge	5	5	4	4
	Øst Europa		1		
	Midtøsten	1			
	Vest-Europa	3			
	Institusjon/ organisasjon/ukjent	2		1	2
Total		11	6	5	6
Religion	Afrika	2			
	Asia u/ Midtøsten				
	Vest-Europa u/ Norge		3	2	1
	Øst-Europa	3		1	
	Midtøsten	1			2
	Norge	19	41	21	30
	Institusjon/ Organisasjon	3	2	2	
Total		28	46	26	33
Nedsatt funksjonsevne	Asia u/ Midtøsten				1
	Vest-Europa u/Norge			3	1
	Norge	1	8	3	3
	Institusjon/ Organisasjon	1	2	1	1
Total		2		7	6
Total		244	270	218	193

*Seksuell orientering var tidligere kategorien LHBT, som står for Lesbisk, Homofil, Bifil og Trans. Fra 1.januar 2021 ble kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet tatt inn som eget grunnlag i straffeloven. I årets rapport er derfor

dette tatt ut som egen kategori med samlebetegnelsen Kjønnsinkongruens, og LHBT har skriftet navn til Seksuell orientering i tråd med ordlyden i straffelovens §185.

Oppsummert om gjerningspersoner kan vi derfor si at i de anmeldte hatkriminalsakene i Oslo politidistrikt i 2020 er de fleste gjerningspersoner voksne menn, født i Norge og har norsk statsborgerskap. Unntaket er innenfor hatkriminalitet motivert av seksuell orientering, der flertallet av de kjente gjerningspersonene er under 30 år.

3.6.4. Rus og sosiale utfordringer

Vi har mangelfulle data på hvor mange fornærmede og gjerningspersoner som var ruspåvirket. Dette gjelder selvsagt for ukjente gjerningspersoner, men også på de vi kjenner identiteten til. I noen forhold er det innlysende at en eller begge parter har vært ruspåvirket, i andre er det like innlysende at begge parter har vært edru, mens det altså ikke fremkommer informasjon om dette i flere av forholdene.

Det er notert ruspåvirkning i 80 av mistenkteforholdene i 2021. "Ruspåvirket" er et bredt uttrykk og omfatter påvirkning av både narkotika og alkohol. Det varierer også hvor mye som er konsumert, og dermed hvor sterkt man er påvirket. Dette er da, i lys av det som tidligere nevnt, et minstetall.

Det kommer frem i flere avhør at mistenkte/siktede selv vektlegger at dette ikke ville skjedd dersom vedkommende var edru. Også i 2021 var det slik at i de mest alvorlige sakene med kjent gjerningsperson der vold er utøvet, er mistenkt/siktet klart ruspåvirket. I noen av tilfellene er det også oppgitt en kombinasjon av rus og psykiske utfordringer/diagnoser.³¹ Det er imidlertid også slik at det i flere av forholdene er slik at gjerningspersonen verken har vært ruspåvirket eller har oppgitt å ha psykiske utfordringer, men tvert imot er opptatt av å forklare at man har foretatt en rasjonell handling, og bruker tid, blant annet i avhør, på å forklare og rettferdiggjøre sine handlinger.

Ut fra informasjonen som er lagt inn i saken kan vi også si noe om arbeidslivstilknytning. Dersom dette skal gjøres grundig må man imidlertid gå inn i andre registre enn STRASAK og undersøke for hver enkelt gjerningsperson. Dette er ikke gjort. Vi har derfor i denne statistikken kun informasjon om arbeidslivstilknytning der dette nevnes spesifikt i saksdokumentene. For mistenkteforholdene er det slik i 2021 at i 76 av 244 forhold fremgår det at gjerningspersonen står utenfor arbeidslivet. Dette er et minstetall. I 61 av forholdene er det ingen referanser til arbeidslivstilknytning. Det kan være at vedkommende er arbeidsledig, trygdet, sykmeldt, pensjonist eller lignende. De øvrige kjente er i jobb eller går på skole, eller mistenkte er en etat eller organisasjon. Ut fra det vi vet er det altså flere av de kjente mistenkte i hatkriminalmeldelser som står utenfor arbeidslivet, enn det som gjelder for befolkningen generelt.

---

³¹ Blant annet dokumentert med legerklæringer

3.7. Relasjon mellom fornærmede og mistenkt/siktet

I hovedtyngden av de anmeldte hatkriminalforholdene var det ikke en forutgående relasjon mellom fornærmede og gjerningspersonen. I 89 av forholdene i 2021 er det oppgitt at fornærmede og gjerningsperson hadde et visst kjennskap forut for den inntrufne episoden.

3.8. Avgjørelser

Etter utgivelse av tidligere års hatkriminalrapporter har statistikk på avgjørelser i anmeldte hatkriminalforhold vært etterspurt av både medier og andre interessenter. Dette er vanskelig å ta ut fordi uttrekket gjøres ved årsskiftet, da mange forhold fremdeles er uavklart. I årets rapport har vi imidlertid ønsket å imøtekomme dette behovet, og har derfor i innspurten av rapportskrivningen³² valgt å se på avgjørelsene også i de sakene som på uttrekkstidspunktet ikke var avgjort, og legge dette manuelt inn. Kun 22 forhold var da fremdeles under arbeid, og vi finner derfor å kunne legge frem en oversikt over avgjørelser i hatkriminalforhold anmeldt i 2021:

Tabell 31. Antall fornærmedeforhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2021 etter forholdets avgjørelse. Absolutte tall

Avgjørelser	Antall 2021
Forelegg	26
Tiltalebeslutning	26
Tilståelsesdom	1
Ubetinget Dom	2
Ungdomsstraff	1
Påtaleunnlatelse	9
Henlagt mistenkte under 15 år	9
Henlagt ikke straffbart, eller intet straffbart bevist	72
Henlagt mangel på opplysning om gjerningsperson	63
Henlagt på grunn av bevisets stilling	80
Henlagt forholdet foreldet	3
Henlagt tvil om gjerningspersonens tilregnelighet	7
Henlagt på saksbehandlingskapasitet	3
Henlagt annet	1
Under arbeid	22
Total	325

I denne tabellen er dette kun tre forhold avgjort som tilståelsesdom og ubetinget dom, og det må leses slik: Av de forholdene som ble anmeldt som hatkriminalitet i 2021, er det avsagt dom i tre av dem pr. 18 mars 2022. Det er ytterligere tatt ut tiltale i 26 forhold, som dermed ikke har vært i retten pr. 18. mars 2022. Det ble avsagt flere dommer enn dette på hatkriminalforhold i Oslo politidistrikt i 2021, men det var på forhold som ble anmeldt før 2021.

³² Frem til 18.mars 2022

Dette er altså ikke en oversikt over avgjørelser generert på hatkrimforhold i 2021 i Oslo politidistrikt, men avgjørelser i forhold *anmeldt* i 2021.

Blant de 26 forholdene der det er tatt ut tiltale er det eksempler på at hatkrimforholdet kun er ett av flere forhold i et stort sakskompleks. Det kan typisk være saker der det er tatt ut tiltale mot mistenkte fordi vedkommende ved flere anledninger har vært påvirket av rusmidler og oppført seg truende/begått vold. I ett av disse forholdene kan vedkommende ha kalt en vokter eller annen person for "svarting". Hatkrimelementet er da kun en svært liten del av hele sakskomplekset. I andre forhold vil det være tatt ut tiltale på hatefull ytring, altså at hatkrimforholdet er det helt sentrale.

Det ble utstedt 26 forelegg på hatkrimforhold anmeldt i 2021. Som følge av Covid-19 pandemien ga Riksadvokaten midlertidige direktiver for straffesaksbehandlingen i 2020 og 2021, som på hatkriminalitetsfeltet førte til økt bruk av forelegg i straffesaker som ellers ville medført tiltale og en kortere betinget fengselsstraff.³³

Tre av forholdene i 2021 ble henlagt på saksbehandlingskapasitet. Oslo politidistrikt har en policy på at ingen saker som omhandler hatkriminalitet skal henlegges på manglende saksbehandlingskapasitet. Begrunnelsen er at hatkriminalitet er et prioritert fagfelt. I samtlige av disse tre forholdene gjelder imidlertid følgende: Alle tre er nabokonflikter. I samtlige tre saker er hatkrimmotivet svært vagt. Det er tydelig at krangelen gjelder uenighet om boforhold, men det kan ha vært sagt at "I Norge gjør vi det slik". Uansett er disse tre forholdene vurdert av hatkrimgruppen til å være ikke straffbare forhold, og de har derfor gitt beskjed til utestasjonene om at saken ikke trenger oversendes til dem. Vi ser behov for en gjennomgang i distriktet på bruk av riktig henleggelseskode. I samtlige av disse sakene er det vurdert av hatkrimgruppen at det her skulle vært henlagt som ikke straffbart forhold.

63 av forholdene er henlagt på ukjent gjerningsperson. Dersom hatkrimsakene ikke hadde vært prioritert hadde dette tallet vært langt høyere. I flere av forholdene er det ukjent gjerningsperson før videoinnhenting, vitneavhør, og eller søk etter gjerningsperson på andre måter. Det legges ned en stor innsats for å finne mistenkte i disse sakene.

Som tidligere nevnt er det også slik at flere av forholdene blir stående som ord mot ord, eller at det av andre grunner ikke har vært mulig å bevise det inntrufne. Dette vil klassisk være der det kun er fornærmede og gjerningsperson til stede. En av anmeldelsene som ble henlagt på bevisets stilling i 2021 er saken der en kvinne bosatt i et kollektiv hevder at en av de hun deler leilighet med har kalt henne flere nedsettende rasistiske ord, samtidig som hun skal ha stjålet kosmetikk fra henne og også ved en anledning spyttet på henne. Mistenkte har en helt annen historie, og det er ingen vitner eller andre bevis på det som fornærmede hevder skal ha skjedd.

Et annet forhold ble belyst på Åsted Norge på Tv2. Fornærmede sitter på T-banen og snakket i telefon, vitner sier hen snakket høyt og at hen "så ut som en kvinne". Fornærmede blir så brått angrepet av en person. I avhør sier fornærmede at dette angrepet må ha kommet pga. homofil orientering. Det er uvisst hva som ble sagt, også

---

³³ <https://www.riksadvokaten.no/document/pandemisituasjonen-midlertidige-direktiver-oppdater/>

fordi fornærmede var beruset og ikke husker helt klart, og vitner hørte det ikke. Etterforsker sikret bilder og sendte dette bildet internt i politiet, såkalt stikkbrev, og fikk tips tilbake på mulig gjerningsperson. Vedkommende ble avhørt og hevder at det ikke er han, at han ikke var på trikken denne dagen. Denne saken er også henlagt på bevisets stilling.

Av andre forhold ser vi at noen er henlagt på tilregnelighet, noen på at gjerningsperson var under 15 år, eller andre forhold. Det at riksadvokaten så tydelig sier at politiet skal prioritere disse sakene er svært viktig. Det innebærer at det settes av ressurser til etterforskning også av saker som isolert sett ikke er av de mest alvorlige. Det at det kan foreligge et hatefullt motiv bak, endrer alvorlighetsgraden, som nevnt også i innledningen av denne rapporten.

4. Avslutning

Vi har i denne rapporten sett nærmere på anmeldelsene på hatkriminalitet i Oslo i 2021, og kjennetegn ved henholdsvis fornærmede og mistenkt/siktet/domfelte.

Hatkriminalitet er fremdeles et relativt nytt fagområde, og det er et tidvis krevende juridisk landskap. Særlig gjelder dette anmeldelser som er i skjæringspunktet mellom hatefulle ytringer og ytringsfriheten. Også i 2021 var det diskusjon om dette, særlig knyttet til at SIAN valgte å tenne på koraner, ofte utenfor moskeer. Men temaet kommer også opp i andre sammenhenger, som debattene rundt kjønnsinkongruens. Hva er krenkende ytringer som er lovlige, og hvor går grensen for hva som er straffbart? En kjent grense har vært såkalte dehumaniserende ytringer. Men grensene for hva som er dehumaniserende er heller ikke entydige.

Kontekst er viktig i etterforskning av hatkrim. Det som kan være lovlig i en sammenheng, vil være ulovlig i en annen. Det er for eksempel forskjell på ytringer som fremsettes i en politisk kontekst for eksempel på en politisk markering, og ytring som fremsettes direkte mot et individ og kanskje på en svært truende måte.

Noen ganger er det altså vanskelige grensdragninger. Men andre ganger er det helt innlysende at det er begått en straffbar handling. For politiet er det viktig å kommunisere at man må ta kontakt dersom man er i tvil om man har vært vitne til eller opplevd hatkriminalitet. Som vi har forsøkt å vise i denne rapporten er det fremdeles grunn til å anta store mørketall, og særlig urovekkende er det lave antall anmeldelser på hatkriminalitet på sosiale medier. Som sagt i forordet: Det er viktig å løfte ansvaret for hatkriminalitet bort fra den fornærmede, og over på samfunnet. Det er et samfunnsansvar å bidra til at alle skal kunne leve fritt for straffbar trakassering, vold og hets, og særlig dersom man har en minoritetsbakgrunn, som presisert i flere internasjonale konvensjoner. Samfunnet trenger minoritetsstemmene. Oppfordringen er dermed: Er man i tvil om man har opplevd eller vært vitne til hatkriminalitet – ta kontakt med politiet. Det kan man gjøre på følgende måter:

- [Kontakt nettpatroljen i ditt politidistrikt](#), de finnes på Instagram, Facebook og Messenger
- Ring 02800
- Sendt inn et tips på politiets tipsmottak på <https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/hatefulle-ytringer-pa-internett/>